

Uio • Universitetet i Oslo

Ressurser teller, men tilgang avgjør?

En casestudie av Mesterbrevnemnda

Kristine Vorkinn Munkeby

Masteroppgave i medievitenskap

30 studiepoeng

Institutt for medier og kommunikasjon

31.05.2022

Sammendrag

I denne oppgaven studeres hvordan Mesterbrevnemnda driver politiske påvirkning, og om den politiske påvirkningen kan anses som lobbyvirksomhet. Oppgaven forsøker å plassere nemnda som case, inn i et system av politisk påvirkning. Mesterbrevnemnda inngår i et trepartssamarbeid og er definert som et særlovsorgan, og har dermed uavhengighet fra det overordnede Nærings- og fiskeridepartementet. Gjennom teori om korporatisme, lobbyisme og tilgangs- og ressurs-teori vil oppgaven plassere nemnda. For å belyse problemstillingen gjennomføres det dokumentanalyse og kvalitative forskningsintervjuer med medlemmer av nemnda og ansatte i sekretariatet. Det viser seg at Mesterbrevnemnda har en primærvirksomhet og en sekundærvirksomhet. Primærvirksomheten er nemndas virksomhet gjennom oppdraget de er gitt på grunnlag av lov og forskrift, og sekundærvirksomheten er den delen som driver med politisk påvirkning. Det konkluderes også med at per definisjon er Mesterbrevnemnda en lobbyist.

Abstract

This master thesis seeks to understand how Mesterbrevnemnda conducts political influence, and whether the political influence can be regarded as lobbying. The theoretical background consists of literature on corporatism, lobbying, and access theory. I conducted a document analysis and qualitative interviews with members and employees in Mesterbrevnemnda. The analysis shows how Mesterbrevnemnda manages political influence and the findings in the study shows that Mesterbrevnemnda indeed is a lobbyist.

Forord

Professor Terje Rasmussen (V-21) – takk for gode innspill og tilbakemeldinger, og for at du har roet meg ned når alt har svevd over hodet på meg.

En spesiell takk til Mesterbrev - både sekretariatet og nemnda. Takk for at dere ga meg tilliten i høst, og takk for all støtte og bidrag gjennom skriveprosessen denne våren. Dere har gjort en lang prosess kortere. En ekstra takk til dere som stilte til intervju – uten dere hadde det ikke vært noe oppgave å skrive.

Jeg vil også takke mamma, som alltid hører på hva jeg har å si uansett om det er nyttig eller ikke.

Og til alle andre som alltid har støttet meg!

Kristine Vorkinn Munkeby

Oslo, 31.05.2022

“Ja, for meg så er det et vakkert ord da – lobbyist!”

- Aksel Hagen

Innholdsfortegnelse

1.0 INNLEDNING	6
2.0 BAKGRUNN	8
2.1 DEN NORSKE MODELLEN OG TREPARTSSAMARBEID	8
2.2 DET NORSKE FORVALTNINGSSYSTEMET OG UAVHENGIGE FORVALTNINGSORGANER.....	9
2.3 MESTERBREVNEMNDAS PLESS I FORVALTNINGSSYSTEMET.....	11
2.4 NASJONALT KVALIFIKASJONS RAMMEVERK FOR LIVSLANG LÆRING (NKR).....	12
3.0 TEORETISK RAMMEVERK	14
3.1 POLITISK PÅVIRKNING: KORPORATISME ELLER LOBBYISME?	15
3.2 DEFINISJONER AV LOBBYVIRKSOMHET	16
3.3 RESSURSER OG TILGANG TIL BESLUTNINGSTAKERE.....	19
4.0 METODISK TILNÆRMING	21
4.3 DOKUMENTANALYSE	23
4.6 KVALITATIVE FORSKNINGSINTERVJUER	25
4.8.1 MIN ROLLE I MESTERBREVNEMNDA	29
4.9 OPPGAVENS KVALITET	30
4.9.1 RELABILITET OG VALIDITET	30
4.9.2 GENERALISERING	32
5.0 ANALYSE	32
5.1 HVA ER MESTERBREVNEMNDAS OPPDRAG?	32
5.2 VIL MESTERBREV DRIVE POLITISK PÅVIRKNING, OG HVA ER EVENTUELT MÅLET?	34
5.3 HAR MESTERBREVNEMNDA TILGANG TIL BESLUTNINGSTAKERNE?	36
5.4 HVORDAN JOBBER MAN FOR Å PÅVIRKE DE POLITISKE BESLUTNINGSPROSSENE?.....	37
5.5 FÅR MESTERBREVNEMNDA GJENNOMSLAG I SITT FORSØK PÅ POLITISK PÅVIRKNING?	39
5.6 ER MESTERBREVNEMNDA EN LOBBYIST?	42
5.7 HVOR GÅR VEIEN VIDERE?	45
6.0 KONKLUSJON	46
7.0 LITTERATURLISTE	48
VEDLEGG: INTERVJUGUIDE	54

1.0 Innledning

«Stemmer teller, men ressurser avgjør» (Rokkan, 1966), er sannsynligvis en av de mest kjente påstandene i norsk samfunnsforskning. Stein Rokkan mente at styrkeforholdet mellom ulike grupper utenfor parlamentet ofte påvirker det politiske utfallet i større grad enn styrkeforholdet mellom partiene (Elgvin og Hernes, 2014, s. 27). Et trekk ved det norske politiske systemet er at næringsliv og interesseorganisasjoner kan bidra i beslutningsprosesser gjennom å delta i utredningsgrupper og komiteer (Engelstad, 2015, s. 400). Tidligere var Norge i større grad et korporativt system, der interessegruppene ble brakt inn når politikk ble utviklet. I senere tid bringer man ikke kun disse direkte inn, men de kommer til dit hvor politikken skapes på egenhånd (Hernes, 2014, s. 34). I Norge ble moderne lobbyvirksomhet et faktum på 1970-tallet, da selskaper som Hydro og Statoil systematiserte sin kontakt med Stortinget (Espeli, 1999, s. 176). I den korporative kanal regisserer staten samhandlingen med organisasjonene, mens i lobbyismen opptrer organisasjonene på utsiden av beslutningsprosessene, og de beveger seg dit selv (Haug, 1999, s. 19). Forholdet mellom frivillige organisasjoner og offentlige myndigheter er derfor i endring, og det har blitt observert en nedgang i antall offentlige komiteer med representanter og en utvikling mot et mer pluralistisk landskap, hvor lobbyvirksomhet står mer sentralt (Arensen, 2018, s. 18). Fremveksten av lobbyisme har gått på bekostning av den korporative kanalen, og aktørene må derfor være mer proaktive i sitt påvirkningsarbeid (Ihlen m.fl., 2015, s. 237). Korporativt samarbeid baserer seg derfor på at organisasjonene inviteres inn i de politiske prosessene, mens lobbyisme baserer seg på at interesseorganisasjonene selv oppsøker de politiske beslutningstakerne. Man kan da se korporatismen og lobbyismen som to forskjellige former for politisk påvirkning.

Mesterbrevnemnda inngår i et trepartssamarbeid oppnevnt av Nærings- og fiskeridepartementet (NFD), og har ansvar for forvaltning av mesterkvalifikasjonen i Norge. Ordningen er hjemlet i Lov om mesterbrev i håndverk og annen næring av 1987. Nemnda har også en egen klagenemnd som behandler klager i hensyn til loven (Mesterbrevnemnda, 2021, s. 2). Ordningen omfatter 70 fag, i hovedsak knyttet til håndverksfagene. Mesterkvalifikasjonen er per dagsdato ikke innplassert i Nasjonalt kvalifikasjonsrammeverk for livslang læring (NKR) (NOU 2019:25, s.116). Mesterbrevnemnda mener at en

innplassering av mesterkvalifikasjonen som en høyere yrkesfaglig lederkvalifikasjon vil kunne bidra til en riktig verdsetting og synliggjøring av mesterens kompetanse, til nytte for de enkelte mestere, for samfunnet og for økt rekruttering til yrkes- og mesterfagene (Mesterbrevnemnda, 2021, s. 1). Mesterbrevnemnda mener også at det er behov for en videreutvikling av rammeverket, der man tar inn kvalifikasjoner som i dag ligger utenfor. Dette vil være i tråd med europeisk utvikling (Mesterbrevnemnda, 2021, s. 5). Nemnda har fulgt utviklingen av NKR siden rammeverket ble presentert, og viktigheten av innplasseringen har vært drøftet med Nærings- og fiskeridepartementet gjennom flere år i møter med embetsverket og representanter fra Mesterbrevnemnda (Mesterbrevnemnda, 2021, s. 4).

Mesterbrevnemnda har som primærvirksomhet å forvalte mesterbrevordningen i Norge, men har de også en sekundærvirksomhet gjennom påvirkningsarbeid? For å besvare dette er problemstillingen for oppgaven:

Hvordan arbeider Mesterbrevnemnda med politisk påvirkning, og kan de anses som en lobbyist?

For å utdype denne problemstillingen har jeg formulert følgende underspørsmål: 1) Hva er Mesterbrevnemndas oppdrag? 2) Vil Mesterbrevnemnda drive politisk påvirkning, og hva er eventuelt målet? 3) Har Mesterbrevnemnda tilgang til beslutningstakere? 4) Hvordan jobber Mesterbrevnemnda for å påvirke de politiske beslutningsprosessene? 5) Får Mesterbrevnemnda gjennomslag i sitt forsøk på politisk påvirkning? og til slutt 6) Er Mesterbrevnemnda en lobbyist?

Disposisjonen for oppgaven er som følger: Kapittel 2 beskriver den norske modellen og trepartssamarbeid, det norske forvaltningssystemet og uavhengige forvaltningsorganer. Videre redegjøres det for Mesterbrevnemndas plass i forvaltningssystemet, og til slutt en kort beskrivelse av NKR. Kapittel 3 presenterer det teoretiske grunnlaget som dreier seg om nyanser mellom politisk påvirkning, korporatisme og lobbyisme, og videre ulike definisjoner av lobbyvirksomhet før det til slutt legges frem teori om tilgang og ressurser som grunnlag for å lykkes med lobbyvirksomhet. Kapittel 4 redegjør for metode og forskningsdesign, og hvilke avvenninger som er blitt gjort underveis i prosessen. Her kommer det også frem om informantene som er brukt i intervjuene og dokumenter brukt i dokumentanalysen samt etiske avvenninger. Videre i kapittel 5 presenteres funn fra dokumentene, intervjuene og disse

analyseres i lys av det teoretiske grunnlaget presentert i kapittel 3. Disposisjonen i analysedelen baserer seg på underspørsmålene som er stilt for å besvare problemstillingen. Konklusjonen presenteres i kapittel 6.

2.0 Bakgrunn

Mesterbrevnemnda inngår i et trepartssamarbeid, har en nemndsbetegnelse og er en mulig politisk påvirker. De er derfor en bedrift det er vanskelig å definere. I dette kapittelet vil jeg gjøre rede for den norske modellen og trepartssamarbeid, den norske forvaltningen og nemndsystemet samt Mesterbrevnemnda og dens plass forvaltningssystemet. Det vil også redegjøres for Nasjonalt kvalifikasjonsrammeverk for livslang læring, fordi Mesterbrevnemnda for tiden aktivt jobber med å få mesterkvalifikasjonen innplassert i NKR.

2.1 Den norske modellen og trepartssamarbeid

Den norske modellen betegner samarbeid mellom staten og arbeidslivets parter for å håndtere interessekonflikter og finne løsninger på viktige samfunnsutfordringer (Fløtten & Jordfald, 2019, s. 6). Kjernen i modellen er den økonomiske styringen, den offentlige velferdspolitikken og det organiserte arbeidslivet (Fløtten & Jordfald, 2019, s. 7-8).

Trepartssamarbeid består av en arbeidstakerorganisasjon, en arbeidsgiverorganisasjon og staten/myndigheter (NOU, 2021: 9, s. 43). Dette betyr da LO, YS, Unio eller Akademikerne på arbeidstakersiden, og NHO, KS, Virke eller Spekter på arbeidsgiversiden, mens staten ofte er representert av et eller flere departementer (Moland, 2017, s. 16). Partene kan ta initiativ til å sette politiske saker på dagsorden, gi råd på arbeidsrettede områder og komme med generelle økonomiske og samfunnspolitiske analyser for sine interesser (Grindheim m.fl., 2020, s. 309). Samarbeidet regulerer medbestemmelse, arbeidstakerrepresentasjon, reguleringer av tvister og det kollektive avtale- og forhandlingssystemet, som igjen legger grunnlaget for spillereglene i norsk arbeidsliv. Det innebærer til dels et formalisert arbeid gjennom institusjoner og etablert praksis for dialog, men det handler også om kontakt mellom myndighetene og organisasjoner i arbeidslivet gjennom enkeltsaker, høringer, deltakelse i offentlige utvalg, nemnder, råd med mer (NOU 2021:9, s. 43). Dette bidrar til å løse ulike

samfunnsutfordringer (Moland, 2017, s. 18), og disse prosessene bidrar til kvalitetssikring samtidig som de tar også hensyn til partenes ulike interesser. Ved å utvikle en felles virkelighetsforståelse, forstå hverandres partsinteresser og en felles forståelse av samspillet i de ulike elementene kan man lettere oppnå oppslutning for nødvendige tiltak (NOU 2021: 9, s. 43-44).

2.2 Det norske forvaltningssystemet og uavhengige forvaltningsorganer

Politikk er de prosessene som sikter mot å påvirke offentlig myndighetsutøvelse. Politiske beslutninger er kollektive, og politikken utfolder seg i samfunnet, politiske partier og mediene (Ihlen m.fl., 2015, s. 12). Den norske statsforvaltningen består av Statsministerens kontor og departementene med deres underliggende virksomheter. Forvaltningen skal være politisk styrbar, det vil si at Regjeringen og den enkelte statsråd skal ha full instruksjonsmyndighet (Difi, 2017, s. 5). Hovedregelen for et forvaltningsorgan er at Kongen og den aktuelle statsråd har instruksjonsmyndighet gjennom hierarkiet, og at statsråden har ubegrenset ansvar overfor Stortinget. Ansvarer gjelder ikke bare statsrådets egen virksomhet, men også virksomheten i den underlagte forvaltningen (Difi, 2012, s. 13).

Det finnes flere organiserte kollegiale organer (ofte kalt nemnder) med bestemte og begrensede funksjoner, og disse har ofte en viss uavhengighet (NOU, 2019: 5, s. 91). Hovedmodellen i norsk forvaltning fremsetter adgang til direkte styring og kontroll, men utviklingen viser at stadig flere organer har fått en uavhengig stilling overfor den politiske ledelsen (Grindheim, 2011, s. 32). Statsrådets instruksjonsmyndighet er da avskåret, og ansvaret overfor Stortinget vil tilsvarende være begrenset (Difi, 2017, s. 6). At et organ er selvstendig, er ikke det samme som at det er uavhengig (NOU 2019: 5, s. 511). Regjeringen kan ikke fraskrive seg ansvar for myndighet den har delegert, og de blir derfor sittende med det samme ansvaret, men med redusert makt (NOU 2019: 9, s. 510). En kartlegging i departementene viser at organenes uavhengighet ikke nødvendigvis er regelfestet, og dette også gjelder tilfeller der departementene selv oppgir at organet har formell uavhengighet. Spørsmålet er da om organene har tilstrekkelig hjemmel til å ha denne uavhengigheten (Grindheim, 2011, s. 33). Enkelte organer har så stor uavhengighet at det overordnede organet lar være bruke sin myndighet, begrunnet med at man har respekt for det underordnede organets faginsikt og kompetanse (NOU 2019: 5, s. 511).

Det er vanskelig gi et presist antall mål på omfanget av uavhengig statlig myndighetsutøvelse, men rundt 80% av de uavhengige forvaltningsorganene er kollegialt organisert (Difi, 2012, s. 17-21). Det vil si at avgjørelsene fattes i en gruppe, og medlemmene i hovedsak deltar med samme tale- og stemmerett. Lederens funksjon er å tilrettelegge dagsorden, være ordstyrer og representant utad for organet (NOU 2019: 5, s. 474). Medlemmene er representert av ulike interesser og/eller faglige perspektiver som avstemmes gjennom prosesser i organet, uten styring eller instruks utenfra (Difi, 2012, s. 21). Det er ingen sammenheng mellom kollegial organisering og uavhengighet (NOU 2019: 5, s. 474). Noen nemnder er rent rådgivende og sakkyndige, og andre treffer enkeltvedtak. De kan grupperes på ulik måte gjennom saksområde, funksjoner og intern organisering. En stor gruppe har regulerings-, kontroll og overvåkningsfunksjoner, og til denne gruppen kan vi også legge til organene som regulerer næringsvirksomhet (Difi, 2012, s. 19). Videre har en stor gruppe ansvar for mekling/konfliktløsning, og justisforvaltning. Noen har ansvar for avgjørelser som kan ha inngrepende betydning for enkeltpersoner, og til denne gruppen kan vi også legge til organene med ansvar for lønn-, trygde- og skatteforhold. En mindre gruppe har oppgaver som berører kunstneriske, religiøse spørsmål eller regulering av og støtte til politisk virksomhet (Difi, 2012, s. 20). En siste gruppe har oppgaver tilknyttet forskning og utdanning. I tillegg til dette har vi det vi kan kalle rene klageorganer/-nemnder (Difi, 2012, s. 21).

Medlemmene i en nemnd varierer, og sees ofte i sammenheng med hva slags saker nemnden behandler, og hva som er begrunnelsen for at disse avgjørelsene er lagt til en nemnd. Antall medlemmer sees i lys av behovet for ulik fagkunnskap, allsidighet og representasjon av de ulike interessene (NOU 2019: 5, s. 480). Når beslutninger om prioriteringer og ressursbruk er truffet, og oppgavene skal gjennomføres effektivt og godt, kan disse oppgavene i prinsippet legges til et organ utenfor staten. Jo mer disse oppgavene representerer en avvenning mellom ulike hensyn og verdier, jo mer kontroversiell vil en slik utskilling være (Difi, 2012, s. 7). Nemnder opprettes der det er nødvendig å avlaste det ordinære forvaltningsapparatet, og sakene ikke står sentralt i deres daglige drift. Et av hovedformålene med kollegial organisering er likevel at felleskapet i organet tar en avgjørelse belyst fra flere sider, eller at spesiell kompetanse eller interesser skal være representert der avgjørelsen treffes (NOU 2019: 5, s. 480).

2.3 Mesterbrevnemndas plass i forvaltningssystemet

Mesterbrevnemnda inngår i et trepartssamarbeid oppnevnt av Nærings- og fiskeridepartementet (NFD). Departementet forvalter loven, og har oppnevnt nemnda som styre for ordningen. Nemndas sekretariat som står for den daglige forvaltningen av ordningen (Mesterbrevnemnda, 2021, s. 2). Etter loven skal Mesterbrevnemnda gjennom partene i arbeids- og næringslivet på selvstendig grunnlag ha ansvaret for å forvalte mesterkvalifikasjonen og ivareta alle sider ved mesterbrevordningen. Forarbeidene til loven hevder at partene «er i bedre stand til å videreutvikle mesterbrevordningen enn et offentlig organ kan» (Fris Fæhn, 2022, s. 8). Mesterbrevnemnda jobber tett med partene i arbeidslivet for å sikre at kvalifikasjonen til enhver tid er oppdatert, og er et nærings- og kompetansepolitikk virkemiddel (Mesterbrevnemnda, 2021, s. 2).

Mesterbrevnemnda er opprettet som et særskilt organ med offentligrettslig kompetanse. Det er et organ med forvaltningsrettslig myndighet, som skal bestå av medlemmer foreslått av partene i arbeidslivet og et medlem foreslått av det aktuelle departementet (Fris Fæhn, 2022, s. 14). Mesterbrevnemnda består av fem medlemmer, hvor 1 medlem oppnevnes etter forslag fra Næringslivets Hovedorganisasjon, 1 medlem etter forslag fra Landsorganisasjonen i Norge, 2 medlemmer etter forslag for Samarbeidsrådet for fagopplæring i arbeidslivet, og 1 medlem etter forslag fra vedkommende departement (Mesterbrevloven, 1987, §6). Lederen oppnevnes av NFD på uavhengig grunnlag. Mesterbrevnemnda består dermed av en leder og fire medlemmer samt fire varamedlemmer. De oppnevnes for fire år av gangen (Mesterbrevnemnda, 2021, s. 2), og den sittende nemnda er valgt fra 2019-2022. Nemnda skal representere den felles interessen i næringslivet for å sikre at alle oppdrag utføres med kvalitet og profesjonalitet til enhver tid, og at den yrkesmessige kompetansen som utvikles og kreves i praksis blir formet anerkjent (Fris Fæhn, 2022, s. 8-9). Dersom formålet for opprettelsen av et organ, er at det skal være et uavhengig organ med offentlig myndighet må det skje etter lov (Fris Fæhn, 2022, s. 23). Mesterbrevloven legger ansvaret for å forvalte og utvikle mesterbrevordningen til et særskilt, nasjonalt organ (Fris Fæhn, 2022, s. 8). Nemnda har ulike oppgaver som blant annet innebærer 1) bestemme hvilke fag som skal inngå i ordningen, 2) bestemme krav til utdanning og praksis, 3) bestemme innholdet i mesterutdanningen, 4) tildele mesterbrev, 5) bestemmer om retten til å benytte mestertittelen skal trekkes tilbake og 6) vedtar handlingsplaner og budsjett for virksomheten (Mesterbrev, u.å.). Når det gjelder utøvelse av myndighet, fastsetter loven at Kongen kan opprette en mesterbrevnemnd og delegere sin myndighet til denne. Det er et særtrekk ved loven av myndigheten er lagt til

Kongen, og ikke det relevante departementet (Fris Fæhn, 2022, s. 14). Nemnda delegerer igjen dette ansvaret til sekretariatet. Sekretariatet består per dags dato av 15 ansatte. Sekretariatet er delt inn i ulike team: mesterregisteret, kompetanse og kommunikasjon. De skal administrere ordningen etter nemndas føringer, som vedtas i nemndsmøter 6 ganger i året. Det daglige arbeidet består i å administrere i mesterregisteret, behandling av søknader samt å behandle urettmessig bruk av merket og tittel, planlegge møter med ulike virksomheter, delta på messer/møter med mer (Mesterbrev, u.å).

Nemnda er formelt sett ikke et statlig organ (nemndsbetegnelsen viser kun til at organet er kollegialt organisert), men funksjonelt sett kan det anses som et forvaltningsorgan da den utøver offentlig myndighet (Fris Fæhn, 2022, s. 24). Nemndas selvstendige myndighetsutøvelse og organisatoriske selvstendighet begrunnes utfra departementas instruksjonsmyndighet i sammenheng med de materielle kompetansegrunnlagene nemnda er tildelt (Fris Fæhn, 2022, s. 12). Statlige virksomheter under departementene må oppfylle følgende kriterier: a) departementet har fastsatt instruksjoner for enheten, b) enheten mottar bevilgninger og/eller andre budsjett fullmakter gitt av Stortinget som et ordinært forvaltningsorgan, et forvaltningsorgan med særskilte fullmakter eller en forvaltningsbedrift, c) de ansatte er underlagt statsansattloven og loven om offentlige tjenestetvister og det statlige tariffområdet, med mindre det er fastsatt unntak fra virkeområdet, d) enheten mottar tildelingsbrev og e) enheten rapporterer regnskapsopplysninger til statsregnskapet (Finansdepartementet, 2021, s. 1-2). Mesterbrevnemnda oppfyller ingen av vilkårene for å være et statlig organ (Fris Fæhn, 2022, s. 25). De mottar heller ingen finansiering fra det offentlige eller fra organisasjonene i nærings- og arbeidslivet (Fris Fæhn, 2022, s. 46).

2.4 Nasjonalt Kvalifikasjonsrammeverk for livslang læring (NKR)

Mesterkvalifikasjonen er en formell, høyere yrkesfaglig lederkvalifikasjon som skal sikre etablering og sunn drift av mesterbedrifter, sikre status og styrke rekruttering og opplæring i mesterfagene samt ivareta forbrukernes interesser (Mesterbrevnemnda, 2019). For å søke mesterbrev må du ha fag- eller svennebrev i et mesterfag og minst to års praksis i faget.. Videre må man ha gjennomført og bestå mesterutdanning. Utdanningen gir kompetanse innenfor bedriftsledelse, bedriftsøkonomi og faglig ledelse samt fordypning innenfor det aktuelle faget. Kandidater som har jobbet i faget i minst 6 år kan også søke mesterbrev på bakgrunn av realkompetanse. Mesterbrevet er per dagsdato ikke innplassert i Nasjonalt

kvalifikasjonsrammeverk for livslang læring (NKR) (NOU 2019:25, s, 116).

NKR er en videreføring av de internasjonale prosessene Bologna- og EQF-prosessen (Kunnskapsdepartementet, 2014, s. 6), og ble innført i Norge i 2011. Rammeverket er et verktøy som skal samle alle norske kvalifikasjoner, og vise hvordan de kan plasseres i forhold til hverandre. Det grunnleggende i rammeverket er at kvalifikasjonene beskrives gjennom læringsutbytte. Målet er at læringsutbyttet er beskrevet slik at man enkelt kan se sammenhengen mellom de ulike nivåene og dermed også forskjellene mellom dem (Kunnskapsdepartementet, 2014, s. 8). Kort sagt uttrykker NKR hva en person er i stand til å gjøre etter endt utdanning, og læringsutbyttet vektlegges i større grad enn selve lengden på utdanningen (Almerud m.fl., 2020, s. 13).

I Norge innebærer begrepet livslang læring å styrke sammenhengen og overgangen mellom de ulike delene av utdanningssystemet, og mellom utdanningssystemet og samfunns- og arbeidsliv (Kunnskapsdepartementet, 2014, s. 29). EQF inneholder 8 nivåer, mens NKR inneholder kun 7 nivåer (nivå 2-8). Nivå 2 er fullført grunnskole, nivå 3 er kompetansebevis for deler av videregående skole, nivå 4 er fullført videregående opplæring, nivå 5 er fullført fagskoleutdanning, nivå 6 er første syklus av høyere utdanning (bachelor), nivå 7 er annen syklus i høyere utdanning (mastergrad) og nivå 8 er doktorgrad (Kunnskapsdepartementet, 2014, s. 14). Nivåbeskrivelsene skal beskrive hvilken kunnskap, ferdigheter og generell kompetanse det kan forventes av alle kandidater som har fullført utdanning på det aktuelle nivået skal inneha, uavhengig av fagområdet utdanningen er tatt innenfor (Kunnskapsdepartementet, 2014, s. 8). Nasjonalt organ for utdanning (NOKUT) er tillagt funksjonen som nasjonalt kontaktpunkt for EQF. De skal informere nasjonalt og internasjonalt om NKR, og om forbindelsen til EQF. Hvis NOKUT selv ikke innehar kompetanse, skal de samarbeide med andre relevante myndigheter på utdanningsfelt i prosessen (Kunnskapsdepartementet, 2014, s. 32)

En svakhet i NKR er at rammeverket kun omfatter formell utdanning, og utelater ikke-formell og uformell utdanning. Kunnskapsdepartementet iverksatte i 2013 en utredning med forslag til hvordan rammeverket også kan omfatte andre og flere kvalifikasjoner (Almerud m.fl., 2020, s. 14). I 2015 var det kun 4 av 36 land som er tilknyttet EQF-prosessen som ikke inkluderer ikke-formelle kvalifikasjoner i sine egne nasjonale rammeverk (Almerud m.fl., 2020, s. 19). Allerede i 2012 ble det tyske mesterbrevet innplassert på deres nivå 6, og dermed

likestilt med den akademiske bachelor-graden, og i Sveits har de en lignende søyle som også inkluderer et nivå 8 for yrkesfag (Almerud m.fl., 2020, s. 20). Internasjonalt skjer det en forskyvning av de nasjonale kvalifikasjonsrammverkene, der de inneholder ulike typer kvalifikasjoner: formelle, ikke-formelle og uformelle kvalifikasjoner. Rammeverkene er ikke like i de ulike europeiske landene, men de fungerer slik at man kan sammenligne ulike kvalifikasjoner. For at NKR skal få en bredere anvendelse fremover, anbefales det en utvikling av rammeverket (Almerud m.fl., 2020, s. 54).

Mesterbrevnemnda vil ha mesterkvalifikasjonen innplassert på nivå 6, og mener at NKR må åpnes for formelle kvalifikasjoner som har store deler kompetanseopparbeiding gjennom arbeidslivet. Denne innplasseringen kan bidra til riktig verdsetting og synliggjøring av mesternes kompetanse, til gode for den enkelte mester og økt rekruttering til mesterfagene.

3.0 Teoretisk rammeverk

Det er mange som har undersøkt hvordan den korporative kanal er bygd opp, fungerer og har utviklet seg. Det er fastslått at den korporative kanal har blitt svekket og at lobbyismen har overtatt. Direktoratet for forvaltning og IKT (Difi) har i flere rapporter (2012, 2014 og 2017) forsøkt å gjøre en kartlegging av uavhengige forvaltningsorganer. Disse har i hovedsak søkt å kartlegge hvem og hvor mange slike organer som finnes i Norge (NOU 2019: 5, s. 511). Det er likevel ikke sett så mye på hvordan uavhengige forvaltningsorganer fungerer i et lobbyistisk samfunn og som lobbyorganer. Der samfunnet beveger seg fra et korporativt samfunn over i en mer lobbyistisk retning, vil det være interessant se på hvordan disse organene fungerer i dette landskapet.

I dette kapittelet redegjøres det for oppgavens teoretiske grunnlag, som senere brukes for å belyse momentene i problemstilling rundt Mesterbrevnemndas politiske påvirkning og som lobbyistisk organisasjon. Innledningsvis kommer et forsøk på en nyansering av politisk påvirkning, korporatisme og lobbyisme. Videre ulike definisjoner av lobbyisme, hva begrepet

innebærer og hva jeg legger til grunn i oppgaven. Til slutt redegjøres det for teorier om tilgang og ressurser, og hvordan dette anses som grunnleggende for å lykkes med lobbyisme.

3.1 Politisk påvirkning: korporatisme eller lobbyisme?

Politikk er de prosessene som sikter mot å påvirke offentlig myndighetsutøvelse, og det er nyanser av politisk påvirkning (Ihlen m.fl., 2015, s. 12). Alt forsøk av påvirkning er ikke lobbyisme (NOU 2012:12, s. 102). Rommetvedt m.fl. (2012) definerer korporatisme som «en institusjonalisert og privilegert integrering av organiserte interesser i utarbeidelsen og/eller offentlig politikk», og lobbyisme som «(...) ikke-privilegert deltakelse i utarbeidelsen og/eller implementeringen av offentlige retningslinjer» (Rommetvedt m.fl., 2012, s. 460-461).

Korporatismen er dermed sterkt institusjonalisert, og der graden av institusjonalisering er lav, snakker vi om lobbyisme. De to formene for påvirkning burde derfor sees to deler av en helhet, snarere enn to ulike modeller (Rommetvedt & Christiansen, 1999, s. 196).

Korporatismen i norsk sammenheng er en betegnelse for samspillet som foregår mellom private og offentlige interesser. Et særtrekk ved det norske byråkratiet har vært preget av en særegen samfunns-korporatisme, der offentlige etater i spesielt stor grad har fungert som lytteposter for organiserte interesser gjennom høringer og offentlige utvalg. Dette har vært en alternativ til folkevalgte organer ved påvirkning (NOU 2003: 19, s. 50), og denne formen for korporatisme har blitt mindre sentral, på bekostning av den voksende lobbyvirksomheten (Ihlen m.fl., 2015, s. 150). Deltakelse i den korporative kanalen gjør det mulig å påvirke innholdet i politikken, men det innebærer også forpliktelser knyttet til beslutningene som er blir fattet (Christensen m.fl., 2021, s. 131). Der korporatisme representerer en høy grad av institusjonalisering og formalisering av de organiserte interessene i den politiske prosessen, handler lobbyisme om de deltakelsesformene som i liten grad er institusjonalisert og formalisert. Korporativ deltakelse forutsetter at myndighetene etablerer visse formelle bånd, noe lobbyismen ikke trenger. Lobbyistene står friere til å gi uttrykk for sitt syn, mens for deltakerne i korporative forhandlinger har større forpliktelser. Korporatismen blir dermed forholdsvis lukket fordi man må inviteres inn i utvalg og forhandlinger, mens lobbyismen er åpen og gir rom for flere deltakere (Rommetvedt, 2017, s. 80). Lobbyisme kan da sees som en forlengelse av til korporatismen, som nettopp defineres som en type formalisert og institusjonalisert kontakt mellom organisasjoner og politikere.

Innflytelse i den korporative kanalen inkluderer skriftlige høringsuttalelser, deltakelse i utredningsutvalg, forhandlinger og deltakelse i styrer med delegert myndighet, mens lobbyisme derimot handler om personlige møter, telefonsamtaler, epostutveksling samt deltakelse i komiteordninger (Ihlen m.fl., 2015, s. 234-235). Det korporative systemet har sterkere preg av at synspunkter utveksles i mindre grupper og «på bakrommet», og lobbyismen er i større grad underlagt offentlighetens virkeformer (Engelstad, 2015, s. 400). Det vil eksistere en overlapping mellom kontaktflatene fordi korporativ påvirkning og lobbyisme er ikke klart atskilte måter å påvirke politikken på (Christensen m.fl., 2021, s. 140). Et begrep som har blitt brukt for å beskrive de overlappende formene for kontakt, er den segmenterte stat. Begrepet viser til at det innenfor hvert politikkområde er visse deltakere som anses som legitime, at noen verdier og oppfatninger anses som sentrale, og visse former for fagkunnskap defineres som ekspertise. Utviklingen har gått i retning av mindre segmentering, mindre korporatisme og mer lobbyisme, likevel er trekk fra den segmenterte stat fortsatt viktig, for eksempel i trepartssamarbeid (Christensen m.fl., 2021, s. 140).

3.2 Definisjoner av lobbyvirksomhet

Hvis kommunikasjonen brukes til å hjelpe virksomheten å utføre sitt oppdrag, er kommunikasjonen strategisk. Det foreligger en plan og et formål der ulike utfall og muligheter vurderes og begrunnes (Brønn m.fl. 2015, s. 165). Allern (2001) hevder at PR er kommunikasjon med sikte på å påvirke holdninger og adferd, og at lobbyvirksomhet er en spesialisert form for PR. Han definerer lobbyisme som «de fremstøt interesseorganisasjoner, bedrifter og andre aktører (med eller uten bistand fra konsulenter) gjør for å påvirke dagsorden og beslutningsprosesser i politiske organer til det beste for egne målsettinger» (Allern, 2001, s. 18). Det er en organisasjons planlagte bruk av kommunikasjon for å påvirke beslutningstakere eller den politiske prosessen for egeninteresse, og man vil forsøke å endre rammevilkår som bestemmes av myndighetene (Raknes & Ihlen, 2019, s. 2). Lettere sagt handler det om den innsatsen man gjør for å påvirke rammevilkår som bestemmes av myndighetene (NOU 2012: 12, s. 12).

Det er utallige definisjoner av lobbyvirksomhet. Ihlen og Gullberg (2015) deler litteraturen om lobbyisme inn i fem kategorier. Den første er praktiske håndbøker som gir råd til lobbyister (Ihlen m.fl., 2015, s. 235). Den andre kategorien er den kritiske, praktisk kampanjeorienterte lobbyvirksomheten, og denne litteraturen kritiserer eliter og privilegerte

næringsgrupper som styrer gjennom lobbyisme. Den tredje kategorien omfatter litteraturen om lobbystrategier. De første studiene var interessert på næringslivsorganisasjoners innflytelse gjennom lobbyvirksomhet. Ettersom det er vanskelig å måle reell innflytelse, har denne kategorien i større grad sett på adgang til beslutningstakere og -prosesser. Den fjerde kategorien er den statsvitenskapelige litteraturen, og her sees lobbyvirksomhet som strategisk informasjonsoverføring mellom en informert lobbyist og en uinformert beslutningstaker. Det vektlegges hvordan informasjonen kontrolleres, både av lobbyisten selv, og av beslutningstakeren. Den siste kategorien handler på lobbyismens plass i demokratiet, og blant annet forholdet mellom lobbyisme og korporatisme. Lobbyisme betraktes da som et alternativt eller et supplement til den korporative kanal. Det er i hovedsak den tredje og den siste kategorien som vektlegges i denne oppgaven, men jeg er også innom den fjerde (Ihlen m. fl., 2015, s. 235-236).

Lester W. Milbrant (1963) definerer lobbyisme som “the stimulation and transmission of a communication, by someone other than a citizen acting on his own behalf, directed to a governmental decision-maker with the hope of influencing his decision” (Milbrant, 1963, s. 8 sitert i Baumgarnter & Leech, 1998, s. 34). Lobbyisme vil da være de forsøk på kommunikasjon som har et ønske om å påvirke beslutningstakeren. Espeli (1999) hevdet at verbet «to lobby» refererer til forsøkene på å påvirke aktører med politisk makt til å støtte egne handlinger, behov eller overbevisning, og at derfor er begrepet kun viste til påvirkning av medlemmer av den lovgivende forsamling (Espeli, 1999, s. 15). Han forslår en definisjon der lobbyvirksomhet på Stortinget er:

de forsøk organiserte interesser (...) eller aktører på vegne av disse, gjør med sikte på å påvirke Stortingets dagsorden, beslutninger og formelle vedtak gjennom direkte kontakter og henvendelser av skriftlig og muntlig karakter til Stortinget, dets formelle beslutningstakere og deres rådgivere. Siktemålet med påvirkningsforsøkene er vanligvis og særlig sett i lengere perspektiv, at Stortinget fatter avgjørelser som helt eller delvis oppfyller målsettingene til de som står bak påvirkningsforsøkene (Espeli, 1999, s. 22).

Det er en utbredt oppfatning av lobbyisme omfatter uformell og ikke-institusjonalisert kontakt mellom organiserte interesser og beslutningstakere. (Ihlen m.fl, 2015, s. 236). Haug (2015) på refererer til at «lobbyisme er (...) kommunikasjon fra andre enn privatpersoner som handler på

egenhånd, rettet mot en beslutningstaker i håp om å påvirke vedkommendes beslutning». Det vil si at lobbyisme: 1) foregår i offentlige beslutningsprosesser, 2) er motivert av et ønske om å påvirke, 3) innebærer en mellommann som fungerer som et bindeledd mellom innbyggerne og beslutningstakere og 4) innebærer kommunikasjon (sitert i Brønn m.fl., 2015, s. 268). Visse definisjoner vektlegger kun den direkte kontakten med beslutningstakere, mens andre mener at lobbyisme også innebærer de aktivitetene som er utløst av et overordnet mål om påvirkning av beslutningstakere. Blant annet Raknes og Wollebæk (2018) hevder at hovedtrekket ved lobbyisme ofte er den direkte kontakten med beslutningstakerne, men at begrepet også kan brukes om alle former for forsøk av påvirke beslutningstakere på Stortinget og i regjeringen samt byråkrater i forvaltningen. Ser man lobbyvirksomhet på den måten, vil det kunne inngå i alle faser av politikkkutforming (Ihlen og Gullberg, 2015, s. 2). Ihlen og Gullberg (2015) vektlegger også all form for kontakt med beslutningstakere, og forstår begrepet som «kontakt med, samt aktiviteter rettet mot, beslutningstakere med formål å påvirke offentlige myndighetsbeslutninger» (s. 5). Lobbyisme vil da innebære alt forsøk på systematisk og målrettet påvirkning der det endelige målet er å påvirke beslutningstakere på politiske eller administrative nivåer i forbindelse med en konkret sak (Brønn m.fl., 2015, s. 268). Det betyr at både direkte kontakt med beslutningstakere, men også opinionsarbeid (indirekte) kan regnes som lobbyisme:

Lobbyvirksomhet er situasjonsbundet og direkte knyttet til en bestemt sak. Det handler om en organisasjons planlagte bruk av kommunikasjon for å påvirke beslutningstakere for organisasjonens interesser, som også kan være sammenfallende med de allmenne interessene (Raknes & Ihlen, 2019, s. 2).

Denne definisjonen åpner for at både direkte og indirekte påvirkning vil kunne inngå i begrepet. Baumgartner m.fl (2009) vektlegger også den indirekte kontakten og definerer lobbyisme som «ethvert forsøk på påvirke politiske beslutningstakere (og byråkrater) angående en bestemt sak, der det endelige målet er enten å endre eller opprettholde politikk gjennom direkte og indirekte handlinger som påvirker det politiske systemet (Baumgartner et al, 2009 sitert i Ihlen m.fl., 2018 s. 108). Det vil si at kontakt med beslutningstakere med sikte på å påvirke for en bestemt sak er lobbyvirksomhet, og det er denne definisjonen som blir vektlagt i oppgaven.

3.3 Ressurser og tilgang til beslutningstakere

Makten i samfunnet er ulikt fordelt, ved at ressursgrunnlaget for maktutøvelse varierer ved at de svakere bøyer seg for de mektigste krav. Den indirekte makten kan være utilsiktet og skjult for aktørene, men den kan også formes strategisk og påvirkes gjennom bevisstgjøring og handlingsvalg (NOU 2003:3, s. 11). Politikere etterspør, og også avhengig av innspill (Arnesen, 2018, s. 55), og organisasjoner som besitter fagkunnskap om sitt felt, er en viktig strategisk ressurs i politisk påvirkningsarbeid.

En politisk arena er et «sted» som har betydning for politiske beslutninger. Tilgang til politiske arenaer er en forutsetning for muligheten til å påvirke de politiske prosessene (Raknes & Wollebæk, 2022, s. 2), og tilgang innebærer politisk betydning, som igjen gir en høyere sannsynlighet for politisk innflytelse (Binderkrantz m.fl., 2015, s. 98). Ulike politiske arenaer kan gi ulike grupper mulighet til å uttrykke seg (Binderkrantz m.fl., 2015, s. 95). Noen grupper innehar inside-ressurser som er relevante for inkludering i politiske beslutningsprosesser, og andre grupper har outside-ressurser, som betyr mer på de offentlige arenaene. Ulike grupper har ulike preferanser og mål når de søker tilgang til beslutningstakere. Grupper som er interessert i å påvirke politiske beslutninger søker gjerne innover i beslutningsprosessene, og grupper som vektlegger agendasetting beveger seg ofte til mediene (Binderkrantz m.fl., 2015, s. 96-99). De typiske deltakerne i et korporativt system, som fagforeninger, profesjonelle organisasjoner samt arbeidsgiver- og arbeidstakerorganisasjonene, besitter ofte inside-ressurser. Byråkratiet vil ofte verdsette inside-ressursene, og media vil ofte verdsette outside-ressursene. Politikere vil kunne verdsette begge, fordi de er interessert i kompetansen og muligheten til å tiltrekke seg offentlig oppmerksomhet (Raknes & Wollebæk, 2022, s. 7).

Binderkrantz (2005) skisserer ulike påvirkningsstrategier som organisasjoner bruker i sitt politiske påvirkningsarbeid. Direkte strategier handler om kontakt med beslutningstakere, mens indirekte strategier handler om å påvirke gjennom for eksempel masse mediene og sosial mobilisering (s. 696). Tilgang til politiske arenaer er et resultat av ressursutveksling mellom interessegrupper og arenaportvakter – politikere, byråkrater og journalister. Samspillet skjer gjennom en rekke utvekslinger basert på gjensidig avhengige relasjoner. Grupper gir beslutningstakere relevante ressurser og får tilgang til den politiske arenaen, som igjen kan føre til mulig politisk innflytelse (Binderkrantz m.fl., 2015, s. 98). Dynamikken i utvekslingen styres av de overordnede ressursene som de aktuelle aktørene besitter i form av

økonomi, ansatte eller eksisterende nettverk. Derfor vil det ofte være de samme aktørene som er dominerende på flere like arenaer, og tilgangen finnes i hovedsak blant velstående og profesjonaliserte grupper (Raknes & Wollebæk, 2022). Visse arenaer gir likevel tilgang for flere interesser, men ulik fordeling av ressursene gir kumulative effekter. Dette skaper et system der alle grupper deltar, men noen grupper har en eksklusiv tilgang (Binderkrantz m.fl., 2015, s.109). Vi kan da se lobbyeffektivitet som et produkt av en organisasjons økonomiske ressurser og pengene som investeres i lobbyvirksomheten (Binderkrantz m.fl., 2015, s. 99). Der lobbyvirksomhet blir et relasjonsmarked, vil de ressurssterke organisasjonene sannsynligvis ha ansatte med brede, politiske relevante nettverk som stammer fra tidligere erfaring (Raknes & Wollebæk, 2022, s. 16). Den politiske beslutningsprosessen beskrives som strukturert, som gir noen grupper inside-status og dette gir de mulighet til å være kontinuerlig involvert i politiske beslutningsprosesser. Andre grupper befinner seg i mindre privilegerte posisjoner, og må bruke indirekte strategier i forsøk på påvirkning. De fleste grupper vil ønske inside-status, fordi disse da har man høyere sannsynlighet for å lykkes. Det vil si at gruppene med inside-status forventes å henvende seg direkte til beslutningstakere, mens andre grupper tyr til indirekte strategier (Binderkrantz, 2005, s. 698).

Baumgartner og Jones (1993, s. 35) hevder at det er demokratisk mindre viktig at en bestemt kanal gir fordeler til spesifikke grupper enn om det finnes flere arenaer i et politisk system. Ulike arenaer kan gi ulike grupper mulighet til å uttrykke seg. Det er problematisk hvis de samme gruppene dominerer på flere politiske arenaer, fordi da har taperne ingen arena å gå til (Binderkrantz m.fl., 2015, s. 95). Et kjent problem er at større næringslivsgrupper er ekstra privilegerte fordi de kontrollerer større, avgjørende økonomiske ressurser. Disse gruppene kan omfatte fagforeninger, andre grupper med større økonomiske ressurser eller på en annen måte innehar sentrale posisjoner i samfunnet. En gruppe som er i stand til å fikse sine politiske eiendeler innenfor et spesifikt spekter av identifiserbare problemer, har gode sjanser til å nå sine mål gjennom samhandling. Grupper som er engasjerte i smale spekter av politikk områder har derfor større sannsynlighet til å oppnå inside-status og forfølge sine mål gjennom direkte påvirkningsstrategier (Binderkrantz, 2005, s. 698). Det vektlegges da om sakene er store eller små, og dette har betydning for innflytelsen man oppnå for eksempel på grunnlag av ekspertise og fagkunnskap (Ihlen m.fl., 2015, s. 238).

Selv når de jobber med allierte, kan lobbyister møte avveininger mellom en lovgivers nærhet til gruppens ideelle politikk og lovgiver partipolitiske evne til å få ting gjort (Hall &

Deardorff, 2006). Lobbyvirksomhet består ikke kun av direkte kontakt med beslutningstakere, men også å sette dagsorden og få frem argumentasjonen i mediene. Det gjelder ren lobbyvirksomhet, i form av påvirkning av politikken, men også strategier for å styrke virksomhetens legitimitet og omdømme. Budskapet som skal gå gjennomslag i offentligheten må organiseres, presentere, introduseres på riktig tid og sted. Indirekte strategier er ofte mer effektive enn direkte henvendelser til beslutningstakere, selv om det ene ikke utelukker det andre. Det gjelder å være til stede i flest mulig kanaler og utnytte mulighetene for allianser innenfor og utenfor kommunikasjonsbransjen (Engelstad, 2015, s. 401-402). Man får ikke bare kontroll over hvilke felt som får oppmerksomhet, men også over hva som anses som godt og dårlig, og hva som er gode mål. Det viser seg at hvordan man evner å skape en fortelling der næringens interesser er identiske med de allmenne interessene, er avgjørende (Holm, 2020). Det er likevel sånn at de fleste som vil påvirke den politiske beslutningsprosessen bruker et bredt spekter av strategier. Der inside/outside-skiellet innebærer en motsetning, viser det seg at gruppene i stor grad er i stand til å kombinere ulike strategier (Binderkrantz, 2005, s. 710). Enkelte trekker også frem betydningen av at lobbyister produserer «legislative subsidies». Dette innebærer blant annet undersøkelser som skal bidra til å understøtte og informere forberedelsen av politiske forslag. Dette omfatter da også forberedelse til utredninger og utforming av lovforslag samt andre innspill til politiske beslutningsprosesser (Ihlen m.fl., 2015, s. 234-235). Innspillene kan gi verdifull informasjon om konsekvenser av beslutningene som tas, og gir høyere legitimitet til disse. Problemet er at evnen til å påvirke de politiske prosessene er ulikt fordelt med tanke på for eksempel ressurser (Raknes & Wollebæk, 2018, s. 2).

4.0 METODISK TILNÆRMING

Metoder er fremgangsmåter som skal gi svar på spørsmålene vi stiller, og sikre kvaliteten i den kunnskapen vi får (Østbye m.fl., 2013, s. 14). Hvilke metoder som anvendes, henger sammen med hva vi vil finne ut og hva slags teorier vi ønsker å bruke (Grønmo, 2016, s. 17).

Denne oppgaven er en casestudie som ser på Mesterbrevnemndas politiske påvirkning, og for å besvare problemstillingen har jeg brukt kvalitative intervjuer og dokumentanalyse.

Dette kapittelet vil først gå inn på metodetriangulering og casestudie. Videre redegjøres det for dokumentanalyse, og dokumentene som er valgt og hvorfor disse er valgt samt en kort introduksjon av dem. Deretter redegjøres det for kvalitative forskningsintervjuer, informantene som ble brukt og hvordan intervjuene ble gjennomført. Til slutt vurderes oppgavens reliabilitet og validitet samt etikk knyttet til forskning og denne oppgaven.

4.1 Metodetriangulering

Metodetriangulering innebærer at en undersøkelse er basert på en kombinasjon av ulike metoder og data. Det innebærer da at bestemte sosiale fenomener studeres utfra ulike synpunkter (Grønmo, 2016, s. 67). I denne oppgaven bruker jeg dokumentanalyse og kvalitative forskningsintervjuer. Ved å kombinere ulike metoder kan man kompensere for svakheter i de ulike metodiske tilnærmingene (Østbye, m.fl., 2015, s. 125). Eksempelvis der kvalitative intervjuer forsøker å se verden fra informantenes perspektiv, vil dokumentene ha en objektiv fristilling fordi de ikke uten hensyn og kontekst til den aktuelle studien. Ved å bruke ulike metoder belyser man samme problemstilling på ulike måter (Grønmo, 2016, s. 67). Hadde jeg kun brukt dokumentanalyse hadde jeg sannsynligvis ikke fått en klar formening utfallet av den politiske påvirkningen, og hadde jeg kun brukt kvalitative intervjuer kunne jeg endt med en manglende forståelse av hvordan Mesterbrevnemnda jobber. Det var derfor et naturlig valg å kombinere disse.

4.2 Casestudier

En casestudie er en undersøkelse som benytter en allerede eksisterende grense for hva og hvem undersøkelsen inkluderer og ekskluderer (Tjora, 2012, s. 35), og casestudier er velegnet til å gi generell kunnskap om et sosialt fenomen (Østbye m.fl., 2015, s. 236). Denne oppgaven bruker Mesterbrevnemnda som case, og søker å gå dypere inn i deres virksomhet og hvordan de jobber for å få politisk gjennomslag for sine saker. Ved å kun bruke Mesterbrevnemnda kan man få en større forståelse av denne enheten. Man kunne for eksempel gjort en komparativ studie der man sammenligner to nemnder og hvordan de arbeider i sitt politiske påvirkningsarbeid. Grønmo (2016, s. 105) peker på at analyseobjektene i en casestudie ofte er komplekse. Mesterbrevnemnda er komplekst i den grad de har en fot innenfor flere dører og at de er en nemnd med et såpass stort sekretariat. Det ville være vanskelig finne noe man på

rett sett kunne sammenlignet med, og denne oppgaven søker derfor heller å få en dypere forståelse av Mesterbrevnemnda og undersøke dem i lys av aktuelle teorier.

4.3 Dokumentanalyse

En dokumentanalyse er en ikke-påtrengende metode, der empiriske data genereres uten at ikke-forskende deltakere er involvert. Man analyserer allerede eksisterende dokumenter, som kan bidra til informasjon om saksforhold som er nedtegnet på bestemte tidspunkt og steder med ulike formål, og vi må derfor sette dokumentene i en kontekst (Tjora, 2012, s. 163). (Tjora, 2012, s. 162-163) Dokumenter brukes ofte som bakgrunnsdata i tillegg til annet materiale man selv skaper. Dokumentene som er valgt ut i denne oppgaven er beskrevet nedenfor. De er alle valgt ut fordi de på en eller annen måte har med politisk påvirkning å gjøre, og de er alle skrevet for et annet formål enn denne oppgaven.

Som regel finnes det allerede eksisterende dokumenter som kan bidra med relevant informasjon i tillegg til egen datagenerering (Tjora, 2012, s. 166). Dokumentene er ikke produsert primært med formål om å skulle inngå som data i analyser. Det er ikke nødvendigvis språket i selve dokumentet som er av interesse, men temaene og diskursene samt utformingen av de aktuelle problemene de formidler (Karppinen & Moe, s. 13). Målet med å bruke dokumenter er med andre ord å flytte fra kilde til faktum. Så selv om dokumentene brukes som kilder, må en forsker vurdere troverdigheten og reflektere over intensjonen til forfatterne (Karppinen & Moe, s. 9-10).

4.5 Utvalg av dokumenter

De aktuelle dokumentene er valgt fordi de spesifikt kan bidra til å belyse problemstillingen. Da jeg skulle velge dokumenter til utvalget hadde jeg svært mange å velge blant. Jeg falt derfor på valget om å i hovedsak bruke de som fokuserer på innplasseringen i NKR eller generell politisk påvirkning. Dokumentene er også av nyere dato, og dette var også et valg jeg gjorde på grunnlag av relevansen for å prøve å skape et nåværende bilde. Jeg kunne for eksempel valgt å ta dokumenter over flere år om forskjellige områder. Det ville ikke gitt et aktuelt overblikk, og det ville således måtte tas med mange dokumenter fra en lengere tidsperiode.

Det eldste dokumentet i utvalget er fra 2021. Der ikke annet er spesifisert, er dokumentet offentlig. Alle dokumentene belyses i analysen, bortsett fra det siste om betenkninger i lovarbeidet som er brukt tidligere i oppgaven om Mesterbrevnemndas plass i det norske forvaltningssystemet.

Kommunikasjonsstrategi 2022 – 2025

Lagt frem og vedtatt på nemndsmøtet 2/2022. Dokumentet er på 10 sider, og har som formål å bruke kommunikasjon som et effektivt verktøy for å nå Mesterbrevnemndas målsetninger. Der flere av målsetningene til Mesterbrevnemnda må gjennomføres via politisk påvirkning er dette dokumentet relevant for å belyse problemstillingen i oppgaven. Det er et internt, dynamisk dokument.

Handlingsplan 2022 og 2023 med justerte tall 15.mars

Opprinnelig vedtatt på nemndsmøte 6/2021, og vedtatt igjen på nemndsmøte 2/2022. Dokumentet er på 5 sider, og har som hensikt å binde formålet og nemndas forvaltning av virksomheten, og rapportering foregår løpende. Dette dokumentet viser hva som er satsningsområder, og hvordan man vil prioritere ressurser i en periode på to år av gangen. Det er et internt, dynamisk dokument.

Brev til Kunnskapsdepartementet med ønske om møte

Sendt og datert fra Mesterbrevnemnda 26.oktober 2021. Signert nemndsleder og daglig leder, og er adressert til kunnskapsministeren og forsknings- og høyere utdanningsministeren. Brevet er på to sider, og har som formål å få et møte med Kunnskapsdepartementet om innplassering av mesterkvalifikasjonen i NKR.

Brev til Næringsministeren med ønske om møte

Sendt og datert fra Mesterbrevnemnda 25.oktober 2021. Signert av nemndsleder og daglig leder, og er adressert til næringsministeren. Dette brevet er også på to sider, og har som formål å få et møte med næringsministeren om mesterkvalifikasjonen og NKR.

Årsrapport 2020

Årsrapporten inneholder informasjon om bedriftens utvikling og nåværende situasjon. Den redegjør for Mesterbrevnemndas arbeid i 2020 samt noen fremtidsplaner. Rapporten er på 13

sider og ble publisert i 2021. Den er relevant for å få en oversikt over arbeid som er gjort, og hvordan man har gjennomført gitte målsetninger.

Innplassering av mesterkvalifikasjonen i NKR – bakgrunn og strategisk tilnærming

Strategien har som hensikt å redegjøre for de momenter Mesterbrevnemnda mener har grunnlag for å modernisere NKR med utvidelse av mer fleksible rammer og ordninger som vil inkludere et mer komplett kompetansebilde i samfunnet. Dokumentet er på 23 sider, og inneholder momenter om mesterkvalifikasjonen og NKR. Dokumentet er internt.

Innspill til NOKUTs arbeid

Mesterbrevnemnda ble invitert av NOKUT til innspillsmøte angående evaluering av NKR. Det ble sendt på epost til NOKUT den 19.mars 2021, og er på litt over to sider. Formålet var å legge frem nemndas syn på NKR til NOKUT og innplasseringen av mesterkvalifikasjonen i NKR.

Annonse i Dagbladet

Publisert den 15.oktober 2021. I forbindelse med åpningen av Stortinget i høsten 2021, hadde Mesterbrevnemnda en dobbeltsidig annonse i Dagbladet. Den inviterte til dialog med de nye stortingsrepresentantene om yrkesfag og mesterbrevordningen. Målet med annonsen var å følge opp politikernes valgkampløfter.

Betenkning om ny lov om Mesterbrev

Erik Fris Fæhn er førsteamanuensis Dr. Juris ved OsloMet, og leder i Mesterbrevs klagenemnda. Han har i oppdrag å skrive nytt lovutkast av Mesterbrevloven. samt betenkningsforarbeider. Her diskuteres det blant annet hvilken plass nemnda har i forvaltningssystemet og hvordan man skal utvikle ordningen. Jeg mottok utkastet 13.april, og det var da på 116 sider.

4.6 Kvalitative forskningsintervjuer

Kvalitative forskningsintervjuer brukes ofte i casestudier som fokuserer på en bestemt person, situasjon eller institusjon (Brinkmann & Kvale, 2018, s. 151). Målet med intervjuer er å i hovedsak å skape en fri samtale som omhandler noen forhåndsbestemte temaer. Man prøver få informanten til å reflektere over egne erfaringer og meninger knyttet til det aktuelle temaet

(Tjora, 2012, s. 104). Fordelen med intervjuer som metode er åpenheten man kan oppnå (Brinkmann & Kvale, 2018, s. 137). Forskeren prøver se verden fra informantens ståsted, og man ønsker å forstå informantens opplevelser samt hvordan de selv reflekterer over dette (Tjora, 2012, s. 105).

En intervjuguide er et manus som strukturerer intervjuforløpet. En semistrukturert guide kan for eksempel inneholde en oversikt over emner som skal dekkes, og forslag til spørsmål som kan stilles (Brinkmann & Kvale, 2018, s. 162). Ved utforming av intervjuguidene i mitt prosjekt var jeg i stor grad fokusert på å lage spørsmål som ville bidra til å belyse problemstillingen. Jeg utarbeidet to ulike intervjuguides (vedlegg): en til nemndsmedlemmer og en til ansatte i sekretariatet. De begge inneholdt i stor grad den samme tematikken, men spørsmålene var vinklet ulikt. Det var viktig at spørsmålene var åpne, samtidig som at de var såpass lukket slik at svarene ville bli tematisk lignende. De åpne spørsmålene gjorde det også mulig for intervjuobjektene å ta opp og nevne momenter de selv synes er viktige. De åpne spørsmålene gjorde det også lettere å ha en situasjon som lignet mer på en samtale enn en kald intervjusituasjon. Som en konsekvens ble det også veldig varierende hvor mye og hvordan informantene valgte å svare på spørsmålene. Det lengste intervjuet tok 1 time og 22 minutter og det korteste tok kun 18 minutter. Intervjuguiden ble ikke fulgt slavisk, men jeg passet på at alle spørsmål ble stilt til alle informantene. Noen av informantene ble også stilt oppfølgingsspørsmål som ga gode poenger.

Intervjuer med personer som er ledere eller eksperter, og vanligvis har stillinger med stor makt kalles gjerne eliteintervjuer. Når et intervju gjennomføres, kan det fremheve asymmetriske maktforhold gjennom intervjupersonen. En intervjuer/forsker som viser at han/hun kan mye om intervjutemaet, vil kunne bidra til at relasjonen får en større symmetri via respekt for intervjueren (Brinkmann & Kvale, 2018, s. 175). Dette anså jeg ikke som et problem da jeg allerede hadde kjennskap til alle informantene og Mesterbrevnemnda. Jeg var også veldig bevisst på denne allerede eksisterende relasjonen til informantene. Jeg informerte dem på forhånd om at de måtte svare på grunnlag av at jeg var utenforstående, og ikke som at jeg stilte spørsmål som deres kollega. Det var vet et par anledninger at det ble sagt «som du vet» eller «du husker når vi jobbet med». Da måtte jeg stoppe dem, og minne de på at jeg var utenforstående i denne intervjusituasjonen.

Intervjuene ble tatt opp etter samtykke fra informantene. Dette gjorde det mulig å ta del av samtalen og konsentrere seg om det som ble sagt og flyt i intervjuet, og gjorde at jeg kunne be om utdypning eller konkretisering om det var nødvendig. Kvale (1997) skriver at det finnes ingen objektiv oversettelse fra muntlig til skriftlig form, og han anbefaler å vurdere hvordan man skal gjøre en transkripsjon ut fra hva som er nyttig i den konkrete situasjonen. Det vil likevel være smart være litt mer detaljert når man transkriberer enn det man tror er nødvendig (Tjora, 2012, s. 144). Transkripsjonen medfører også en utvelgelse av hvilke av de mange dimensjonene som skal tas med i det de skriftlige transkripsjonene. Hvordan denne utvelgelsen gjøres, avhenger av hva transkripsjonene skal brukes til (Brinkmann & Kvale, 2018, s. 208). Etter at intervjuene var gjennomført, ble de transkribert. Jeg brukte en funksjon i Microsoft Word Online til dette, men gikk selv gjennom for å sjekke og kvalitetssikre transkriberingen. Programmet transkriberte alt som var blitt sagt med tidsstempel. Jeg hadde da hele transkriberinger av alle de gjennomførte intervjuene, og gjorde derfor ingen konsekvent utvelgelse på dette tidspunktet. Det ble kun transkribert fra muntlig tale til tekst, og ingen pauser, dialekter eller lignende ble transkribert. Det var heller ikke nødvendig for å få den informasjonen jeg trengte og for å besvare problemstillingen. Senere tematiserte jeg svarene etter spørsmål, og hadde på den måten enkel oversikt over hva som hadde blitt svart på de forskjellige spørsmålene. Da denne oversikten skulle lages, gjorde jeg noen valg om hva som skulle være med og ikke. Det ble for eksempel fjernet ting som ikke nødvendigvis svarte på spørsmålet, eller som ikke ville være relevant i analysen.

4.7 Utvalg av informanter

Når det gjelder utvalget, skriver Brinkmann og Kvale (2018) at man skal «intervjue så mange personer, som det trengs for å finne ut det du trenger å vite». Informantene er ikke tilfeldig utplukket for å representere en populasjon, og det handler ikke kun om informantene, men kan også brukes til å forstå sammenhenger utover disse som individer (Tjora, 2012, s. 106:145).

Utvalget består av 2 medlemmer fra nemnda og 3 ansatte i sekretariat. Målet med å intervju disse informantene var for det første å få innsikt i hvordan de tenker om seg selv som organisasjon, hvor de plasserer seg og å søke forståelse i forskjellen på hvordan nemnda og sekretariatet arbeider med politisk påvirkning. Informantene i nemnda ble spurt om deltakelse gjennom epost, og informantene fra sekretariatet ble uformelt spurt på kontoret. Alle fikk

tilsendt informasjons- og samtykkeskriv, og signerte dette. En informant måtte trekke seg, og to informanter svarte ikke på henvendelsen – alle medlemmer av nemnda. Dette kunne vært unngått om jeg var tidligere ute med å kalle inn til intervju, men ikke avgjørende for kvaliteten på oppgaven. Det hadde likevel vært interessant og se de forskjellige partenes syn for å kunne sammenligne dette også.

Aksel Hagen er leder i Mesterbrevnemnda, og har vært det i siden 2015. Han jobber som førsteamanuensis ved Høgskolen i Innlandet på temaområdet samfunnsplanlegging. Han er også tidligere stortingspolitiker, og satt på Stortinget for SV fra 2009 til 2013. Intervjuet med han ble foretatt den 28. april 2022 på Microsoft Teams og tok 47 minutter.

Benedikte Sterner er nemndsmedlem oppnevnt av LO, og har vært medlem i nemnda siden 2008. I sin første periode var hun Fellesforbundets representant. Hun jobber som rådgiver innen utdannings- og kompetansepolitikk i LO. Intervjuet med henne ble foretatt i LOs kontorer i Oslo den 28. april 2022 og tok 1 time og 22 minutter.

Heidi Tveide er daglig leder i Mesterbrevnemndas sekretariat, og har hatt denne stillingen siden 2018. Stillingen innebærer blant annet ansvar for den daglige driften, økonomi og personaloppgaver med mer. Hun er også ansvarlig for å bringe nemndssakene til nemndsmedlemmene, og deltar i alle nemndsmøter. Intervjuet med henne ble foretatt i Mesterbrevnemndas kontorer i Oslo den 2. mai 2022 og tok 52 minutter.

André Kristiansen er seniorrådgiver i Mesterbrevnemndas sekretariatet, og har vært det siden mai 2021. Hans arbeidsoppgaver innebærer å ha dialog og kontakt med andre organer, og vært et kontaktpunkt for faglige spørsmål og saker for omgivelsene til Mesterbrevnemnda. Han har tidligere jobbet i Kunnskapsdepartementet. Intervjuet med han ble foretatt i Mesterbrevnemndas kontorer i Oslo den 3. mai 2022 og tok 25 minutter.

Elizabeth Hartmann er kommunikasjonssjef i Mesterbrevnemndas sekretariat. Hun har formelt hatt denne stillingen siden januar 2022, men har vært involvert i Mesterbrev som innleid fra kommunikasjonsbyrået SisteSkrik over en lengere periode. Intervjuet med henne ble foretatt i Mesterbrevnemndas kontorer i Oslo den 5. mai 2022 og tok 17 minutter.

4.8 Det etiske aspektet

Det er alltid etiske problemstillinger knyttet til forskning, og spesielt når man skal bruke informanter. Forskere skal som hovedregel innhente et forskningsetisk samtykke til deltakelse i forskning. Det forskningsetiske samtykket skal være frivillig, informert og utvetydig, og det bør være dokumenterbart (NESH, 2021, s. 17). Informert samtykke betyr at deltakerne informeres om undersøkelsens formål, om mulige risikoer og eventuelle fordeler ved å delta i forskningsprosjektet. Det innebærer også at man sikrer seg at informantene deltar frivillig, og informerer dem om deres rett til å trekke seg fra situasjonen (Brinkmann & Kvale, 2015, s. 104). Prosjektet ble meldt inn til NSD, og godkjent (referansenummer 516710). Jeg brukte NSDs mal for å lage informasjons- og samtykkeskriv som alle informantene fikk tilsendt på forhånd. Alle signerte dokumentet, og samtykket dermed til deltakelse i prosjektet.

Mye av etikken i forbindelse med intervjuer er knyttet til presentasjon av data, for eksempel når det gjelder anonymisering. I dette tilfellet ville det ikke være hensiktsmessig å anonymisere informantene fordi stilling og tilknytning til Mesterbrevnemnda er vesentlig og nødvendig informasjon for å svare på oppgaven. Navn kunne vært unnlatt, men fordi det er en såpass liten organisasjon ville det kunne være enkelt å identifisere informantene uansett. Alle samtykket til at det var greit at oppgaven ble skrevet med deres fulle navn og tilknytning til Mesterbrevnemnda. Den viktigste grunnen til å bruke sitatsjekk er når informantene er identifiserbare. Informantene kan da ta stilling til om de åpent kan stå inne for uttalelsene sine, eller om de vil at noe skal fjernes (Tjora, 2012, s. 160-161). Alle informantene ble tilbudt sitatsjekk, men ingen av informantene valgte å benytte seg av dette.

4.8.1 Min rolle i Mesterbrevnemnda

Når forskere skal publisere og bruke resultater, har de et selvstendig ansvar for å være åpne om alle bindinger som kan ha betydning for tilliten til forskningen. Åpenhet fritar ikke forskere fra det overordnede ansvaret deres for forskningsetikk (NESH, 2021, s. 32).

Forskerens uavhengighet kan påvirkes. Tilknytning til en av gruppene kan få forskeren til å ignorere visse resultater og legge vekt på andre, på bekostning av en så fullstendig og nøytral undersøkelse av fenomener som mulig. Høsten 2021 var jeg trainee i kommunikasjon i Mesterbrevnemndas sekretariat gjennom emnet JOUR4990 ved Universitetet i Oslo. Våren 2022 har jeg hatt et 40% vikariat i kommunikasjonsavdelingen i Mesterbrevnemnda.

Arbeidsoppgavene mine har inneholdt sosiale medier, planlegging av Arendalsuka og andre

oppgaver innen kommunikasjon. De saker og arbeidsoppgaver som jeg selv har tatt del av har av denne grunn blitt utelatt av oppgaven. Dette gjelder for eksempel Mesterbrevnemndas tilstedeværelse på Arendalsuka 2022.

Dokumentene som er interne har jeg derfor fått tilgang på gjennom mitt arbeidsforhold, etter tillatelse fra daglig leder. Informantene fra sekretariatet er kollegaene mine, og informantene fra nemnda har jeg møtt ved et par anledninger. Det kan være problemer knyttet til å forske på egen arbeidsplass., og jeg har hele veien vært bevisst på dette og prøvd så godt jeg kan å motarbeide dette. Man kjenne organisasjonen på en måte som gjør at man ikke ser visse kritiske punkter, man kan være redd for å stille de kritiske spørsmålene og å man kan å ubevisst prøve fremme organisasjonen i frykt for å gjøre seg upopulær. Jeg har derfor prøvd å stille meg så objektiv som mulig, både i forberedelsen av intervjuene og i analysen av dem. Dette gjelder også både i utvelgelse av dokumentene og i analysen av dem også Det kan også være fordeler til å forske på egen arbeidsplass, ved at man blant annet kjenner organisasjonen og eventuell problematikk knyttet til ulike temaer. Jeg hadde for eksempel ikke hatt så enkel tilgang til verken dokumenter eller informanter uten min relasjon til Mesterbrevnemnda.

Som allerede nevnt, var nok det eneste problemet jeg møtte på ved det å studere Mesterbrevnemnda i intervjusituasjonen, fordi det var vanskelig å skape en naturlig situasjon der jeg som utenforstående skulle stille spørsmål til mine egne kolleger. I analysen både av dokumenter og intervjuer, har jeg stilt meg så objektiv som mulig ved å analysere de i lys av teorien.

4.9 Oppgavens kvalitet

Kvaliteten til samfunnsforskning må sees i sammenheng med hva materialet skal brukes til, og den kan variere ut fra hva datasettet skal brukes til og avhengig av hvilke problemstillinger de skal belyse. Data som har høy kvalitet for en problemstilling, kan ha lav problemstilling for en annen (Grønmo, 2016, s. 239).

4.9.1 Relabilitet og validitet

Relabilitet og validitet utfyller hverandre i stor grad, og referer kort sagt til ulike forutsetninger for god datakvalitet. Relabilitet refererer til datamaterialets pålitelighet. Høy grad av relabilitet innebærer at datamaterialet kan brukes på ulike forhold og at det i lite grad

varierer på grunnlag av metodologiske forhold, og at de variasjonene som forekommer representerer forskjeller mellom analyseenhetene (Grønmo, 2016, s. 241). Det er derfor i første rekke knyttet til utvelgingen av informasjonstyper og gjennomføring av datainnsamlingen, som igjen skal bidra til pålitelighet. Det behandles også ofte i sammenheng med spørsmålet om hvorvidt det samme resultatet kan reproduseres på samme tidspunkt av andre forskere (Brinkmann & Kvale, 2015, s. 276). Når det gjelder denne oppgaven er datamaterialet basert på dokumenter og intervjuer. Dokumentene ble strategisk valgt ut for å belyse problemstillingen, ved en gjennomgang av dokumentene som kunne være relevante for oppgaven. I kvantitative studier kan det være vanskelig å beregne reliabiliteten. Forskerens tolkninger er knyttet til den spesielle konteksten rundt datainnsamlingen, og undersøkelsesopplegget er tilpasset denne bestemte konteksten. Det dreier seg derfor i større grad om troverdighet til at de empiriske funn som presenteres er, basert på faktiske forhold (Grønmo, 2016, s. 249). Under transkribering av intervjuer, kan det fort skje feil. Dette ble løst gjennom at et program gjennomførte transkriberingene, som jeg selv gikk jeg gjennom flere ganger og sjekket at dette faktisk ble gjort riktig. Når det gjelder dokumenter, kan det være et spørsmål om objektivitet knyttet til å tolke dem. Det er også sånn at dokumentene er skrevet for og til en annen kontekst enn min oppgave, noe man også må være observant på. Gjennomføring av intervjuer, kan også bidra til lav relabilitet grunnet objektivitet og menneskelige relasjoner. Dette har jeg allerede diskutert tidligere.

Validitet dreier seg om hvorvidt en metode og et datamateriale er egnet til å undersøke det den skal undersøke. Undersøker man det man ønsker å undersøke? (Brinkmann & Kvale, 2015, s. 276). Validiteten kan sies å være høy hvis undersøkelsesopplegget og datainnsamlingen resulterer i data som er relevante for problemstillingen (Grønmo, 2016, s. 243). For å besvare problemstillingen på best mulig måte, valgte jeg å benytte flere metoder, henholdsvis intervjuer og dokumentstudiet. Triangulering kan bidra til å øke validiteten i et prosjekt. Det gjør likevel ikke at det umiddelbart at validiteten økes (Østbye m.fl., 2015, s. 125-126). På denne måten fikk jeg svar på hva de som jobber og holder på med dette tenker, samtidig som jeg kunne se på dokumenter som var laget for andre situasjoner enn å være del av en analyse. Informantene i et intervju kan for eksempel unnlate å svare på spørsmål, eller svare på den måten de tenker er best for organisasjonen, mens dokumentene taler for seg selv.

4.9.2 Generalisering

Generalisering omfatter hvorvidt analysens funn kan gjøres allmenngyldige. Når vi bruker kvalitative metoder, er hensikten ofte ikke bare å fastslå i hvilken grad en problemstilling og et funn er representativt og generaliserbart. Hensikten kan også være å oppnå forståelse av dynamikkene som finnes i konteksten som studeres. Disse dynamikkene kan i neste omgang generaliseres dersom det er grunnlag for det (Østbye m.fl., 2015, s. 124). Nemndsystemet i Norge er både lite forsket på, og lite systematisk. Det er derfor ikke sånn at funnene uten videre vil være gyldige for alle nemnder i Norge, men det kan bidra til viktig informasjon, og på den måten danne utgangspunkt for nye analyser av nemndsystemets utadrettede kommunikasjon. Oppgaven i seg selv er derfor ikke generaliserbar, men det er heller ikke nødvendigvis målet når man gjennomfører en casestudie.

5.0 ANALYSE

Dette kapittelet ser på de gjennomførte intervjuene og dokumentene presentert i metodedelen i lys av teorien presentert i teorikapittelet. Analysen er delt opp i ulike deler, som baserer seg på spørsmål. Spørsmålene er dels utfra problemstillingen og dels utfra intervjuguiden for å oppnå en systematikk. Alle delene inneholder momenter fra både intervjuene og dokumentanalysen.

5.1 Hva er Mesterbrevnemndas oppdrag?

Innledningsvis plasseres Mesterbrevnemnda i det norske forvaltningssystemet og det gjøres rede for hva som er nemndas oppgave. For å kunne si noe om hvordan og hvilken type politisk påvirkning Mesterbrevnemnda driver må man si noe om hva som er nemndas oppdrag. Mesterbrevnemnda inngår i et trepartssamarbeid, og beskrives som et nærings- og kompetansepolitisk virkemiddel. Det hevdes videre at nemnda formelt sett ikke er et statlig organ, men at det funksjonelt sett kan anses som et forvaltningsorgan i den grad de utøver offentlig myndighet (Fris Fæhn, 2022, s. 24). Partene i nemnda skal på et selvstendig grunnlag, ifølge loven, forvalte og utvikle mesterbrevordningen samt ivareta alle sider ved

ordningen ellers (Fris Fæhn, 2022, s. 8). Det er sånn sett vanskelig å fastsette hva slags type organisasjon Mesterbrevnemnda er, og hvor man skal plassere dem:

Så har vi denne merkelige hybridfunksjonen da. Man kan si at vi utfører et oppdrag for departementet gjennom lov og forskrift, i motsetning til en frittstående organisasjon som er opptatt av X+Y. Hva er vi? På en måte er vi et forvaltningsorgan? Nei, vi er ikke det med unntak av noen få aktiviteter (B. Sterner, intervju, 28.april 2022).

Nemndas oppgaver innebærer da blant annet å fastsette kvalifikasjonskrav, styre mesterutdanningen og tildele mesterbrev, og sekretariatets oppgaver består enkelt sagt i å administrere ordningen på vegne av nemnda. Sterner peker er på oppdraget, som er gitt gjennom loven. Det er jo helt klart at man er opprettet som et organ som skal forvalte en ordning innenfor den yrkesfaglige delen av utdanning i samfunnet:

Jeg tror samfunnet vårt entydig tjent med at vi får en bedre balanse mellom det akademiske-teoretiske fokuset - og det yrkesfaglige. At det har blitt en asymmetri der som er uheldig for samfunnet sånn helt kompetansemessig og at Mesterbrev er en del av det den yrkesfaglige utdanning søyla. Jeg har veldig tro på at det at vi gir er en type utdanning som samfunnet har behov for (A. Hagen, intervju, 28.april 2022).

Det kan være forskjell mellom hvilket oppdrag man er gitt fra departementet, og hvordan man faktisk arbeider. Der Mesterbrevnemnda på selvstendig grunnlag skal forvalte mesterbrevordningen (Fris Fæhn, 2022, s. 8), kan det også stilles spørsmål om hva som ligger i å forvalte ordningen. På den ene siden kan det tenkes at det kun handler om «enkle» oppgaver, som å godkjenne søknader om mesterbrev og å yte service ovenfor mestere og mesterbedrifter, men på den andre siden kan det å forvalte ordningen også innebære å arbeide slik at man for eksempel får mesterkvalifikasjonen innplassert i NKR. Der trepartssamarbeid i vid forstand gjør at at partene i arbeidslivet sammen skal forvalte en ordning, og på den måten også oppnå ekspertstatus hos beslutningstakere. Men igjen, så kan det være forskjell mellom hva oppdraget er ment å være, og hva oppdraget faktisk er. Heidi Tveide peker likevel på at Mesterbrevnemnda har et viktig samfunnsoppdrag, i likhet med Aksel:

Samfunnsoppdraget vårt er så bra på en måte, og det er så viktig og det er så stor enighet altså mellom partene om det og formålet vårt er veldig bra sånn at. Jeg tror vi

har et veldig stort samfunnsoppdrag - eller vet vi har det (Heidi Tveide, intervju, 4.mai 2022).

Oppdraget til Mesterbrevnemnda er å forvalte og utvikle mesterbrevordningen i Norge på vegne av departementet etter lov og forskrift, og da man kan si at nemndas primærvirksomhet er å forvalte mesterbrevordningen i Norge. Trepertssamarbeidet innebærer også at man eies av partene, og at man hele tiden vil arbeide på vegne av hva de synes er viktig. Det i seg selv er ikke problematisk, men det er også sånn at man har en eierskaps-relasjon med departementet, og da vil det jo være spørsmål knyttet til hva man arbeider med utenfor oppdraget.

5.2 Vil Mesterbrev drive politisk påvirkning, og hva er eventuelt målet?

Korporatismen er «en institusjonalisert og privilegert integrering av organiserte interesser i utarbeidelsen og/eller offentlig politikk», og lobbyisme handler om «ikke-privilegert deltakelse i utarbeidelsen og/eller implementeringen av offentlige retningslinjer (Rommetvedt m.fl., 2012, s. 460-461). Hvis man da ser lobbyisme og korporatisme som forskjellige typer av politisk påvirkning, vil det være naturlig stille spørsmål ved hva Mesterbrevnemnda vil oppnå. Legger man også til grunn at nemndas oppdrag gjennom lov og forskrift er å forvalte mesterbrevordningen, vil det være spørsmål knyttet til hva man gjør utenfor dette som står sentralt.

Mesterbrevnemndas kommunikasjonsstrategi beskrives som «et viktig verktøy og hjelpemiddel for å sikre profesjonalitet kommunikasjon i alle kommunikasjonstiltak uansett kanal, for alle de sin kommuniserer på våre vegne». Kommunikasjonen foregår blant annet gjennom «nettverk, samarbeidsprosjekter, kulturbygning, politisk påvirkning, markedsføring og samfunnskontakt». Offentlige myndigheter er definert som en egen målgruppe, og inneholder: 1) nærings- og fiskeridepartementet, kunnskapsdepartementet og kommunal- og distriksdepartementet, 2) politikere i utvalgte departement, komiteer og partier, 3) NOKUT, 4) Direktoratet for byggkvalitet og 5) fylkeskommuner. Videre vektlegges det at disse spesifikke gruppene er viktige mottakere av nemndas eksterne kommunikasjon fordi de er premissgivere for oppnåelse for mange av de overordnede kommunikasjonsmålene. Det nevnes også at målgruppene må oppfatte ordningen som et viktig bidrag til et kompetent, sunt og seriøst arbeidsliv.

Handlingsplanen utgjør bindeleddet mellom formålet og nemndas forvaltning av virksomheten og rapportering foregår løpende. Den tar ord til handling knyttet til fem ulike satsningsområder: 1) Mesterregisteret og kunnskapsgrunnlag, 2) forvaltningssystemet og kvalitet, 3) mesterkvalifikasjonen, 4) lov om mesterbrev og forskrifter og 5) kommunikasjon, og inneholder derfor Mesterbrevnemndas fokus to år frem i tid. Et resultatmål under første punkt om arbeid med Mesterregisteret og kunnskapsgrunnlag, er å synliggjøre mesterbedriftene og mesterkvalifikasjonen for forbrukere, profesjonelle innkjøpere og myndigheter. Under punktet om kommunikasjon, er det også et mål om å være til stede på Arendalsuka. Det kan på grunnlag av dette derfor sies at Mesterbrevnemndas overordnede mål er å ha kontakt med blant annet offentlige myndigheter, og kanskje til slutt påvirke dem.

En av målsettingene i kommunikasjonsstrategien er at kommunikasjonen «skal bidra til at en får anerkjennelse hos myndighetene og aksept for å sidestille mesterkvalifikasjonen på nivå med akademisk utdanning i Nasjonalt kvalifikasjonsrammeverk (NKR)». På spørsmål om hva som er det viktigste utviklingstrekket i nemnda de siste årene svarer Benedikte Sterner:

Dette er jo ting som vi har jobbet mye med, og som vi har jobbet mye med i 10 år.

Helt siden rammeverket kom inn fordi vi kunne allerede da forstå at utviklingen ville gå i denne retningen (intervju, 28.april 2022):

Hun refererer her til NKR og at man har jobbet mye med en eventuell innplassering siden rammeverket kom for over 10 år siden. Mesterbrevnemnda har også skrevet en egen strategi for å få kvalifikasjonen innplassert i NKR, og den stadfester blant annet at Mesterbrevnemnda «mener at tiden er inne for å åpne NKR for formelle kvalifikasjoner». Videre at Mesterbrevnemnda mener at «både Nærings- og fiskeridepartementet (NFD) og partene i arbeidslivet må innta sentrale engasjementer i det kommende utviklingsarbeidet». For å få mesterkvalifikasjonen innplassert i NKR må man aktivt jobbe mot politikerne, både i NFD, i KD og andre beslutningstakere og folkevalgte. André Kristiansen (intervju, 3.mai 2022) uttrykker at man må: «Fremme de gode argumentene og påvirke sånn at vi får et kvalifikasjonsrammeverk, og ikke et utdanningsrammeverk, for å få mesterkvalifikasjonen og andre kvalifikasjoner inn i det». For å oppnå målet om å få innplassert NKR kan det likevel tenkes at man må få på plass lovarbeidet som igjen kan ha effektiv på innplasseringen: «Etter

hvert får vi på plass et nytt lovverk, og det vil jo helt sikkert bidra til det da» (A. Hagen, intervju, 28.april 2022).

Det kan på grunnlag av dette da legges til grunn at Mesterbrevnemnda har som mål drive politisk påvirkning utover oppdraget om å forvalte mesterbrevordningen, og spesielt med tanke på å få mesterkvalifikasjonen innplassert i NKR.

5.3 Har Mesterbrevnemnda tilgang til beslutningstakerne?

De gruppene som vil påvirke politiske beslutninger vil gjerne søke innover i beslutningsprosessene, og grupper som vektlegger agendasetting trekker ut mot mediene (Binderkrantz m.fl., 2015, s. 96-99). Måten Mesterbrevnemnda er satt sammen, og med deres tilknytning til departementet vil man kunne tro at tilgangen at man har tilgang til beslutningstakerne. Aksel Hagen er tydelig på at han burde hatt kontaktene i det politiske miljøet:

Det er vel vært sett på som at det er greit å ha en som er fristilt på den ene siden, og så har de vel rekruttert folk ut fra det sånn forestilling om at det vil gi dem en kontakt mot det politiske miljøet, og sentraladministrasjon da som er en fordel for ordningen (intervju, 28. april 2022).

Likevel sier han også at han ikke har brukt den på den måten han ønsker. Tilgang til politiske arenaer er en forutsetning for muligheten til å påvirke de politiske prosessene (Raknes & Wollebæk, 2022, s. 2), og tilgang gir en høyere sannsynlighet for politisk innflytelse (Binderkrantz m.fl., 2015, s. 98). Mesterbrevnemnda kan i stor grad tenkes å ha tilgangen inn, men at man likevel befinner seg i en situasjon på utsiden. Dette kan videre ha sammenheng med at saken er for «liten», eller at man ikke nødvendigvis utnytter de ressursene man faktisk innehar. Gjennom NHO, LO og lederen burde man ha tilgang og de riktige ressursene, men at det ikke når helt gjennom når man faktisk kommer inn i beslutningsprosessene. Aksel Hagen (intervju, 28. april 2022) nevner dette: «Det er ikke det at noen er mot oss, men de klarer ikke sette oss på dagsorden og gi oss den oppmerksomheten vi selv mener ordningen trenger og fortjener for å få en høyere status i samfunnet». Videre vil det også være naturlig å tenke at gjennom oppdraget som departementet har gitt nemnda, så skal man i stor grad styres selv, og at man bruker «en nemndsmodell for å gjøre det som har tett kobling til

arbeidslivet, og som kan på en måte effektivt føre det ut i arbeidsliv» (Benedikte Sterner, intervju, 28.april 2022).

Det kan da sies at man ikke har den direkte tilgangen til beslutningstakerne, som man kanskje skulle tro. Men det er heller ikke det at man møter lukkede dører, men kanskje også at man ikke benytter de kontaktene og inngangene man har.

5.4 Hvordan jobber man for å påvirke de politiske beslutningsprosessene?

For å påvirke de politiske prosessene, må man også bruke ulike strategier. Direkte strategier handler om direkte kontakt med beslutningstakerne, og indirekte strategier handler om påvirkning gjennom sosial mobilisering eller mediene (Binderkrantz, 2005, s. s. 696).

Mesterbrevnemnda prøver i stor grad å påvirke gjennom direkte strategier, for eksempel i møter med beslutningstakere. Det ble sendt brev henholdsvis til Kunnskapsdepartementet og Næringsdepartementet i oktober 2021, med ønske om møte. Brevene er inneholder argumentasjon for hvorfor mesterkvalifikasjonen er viktig, og knytter kvalifikasjonen opp mot KD og NFDs politiske arbeid, for å prøve å plassere sin sak inn i deres agenda. Mesterbrevnemnda hadde møte med næringsminister Jan Christian Vestre i mars 2022, og fra nemnda møtte daglig leder Heidi Tveide, seniorrådgiver André Kristiansen, nemndsleder Aksel Hagen, nemndsmedlem Jørgen Leegaard (NHO) og nemndsmedlem Benedikte Sterner (LO), og «Det var et fint møte med nye næringsministeren, og ja særlig det med nasjonalt kvalifikasjonsrammeverk» (H. Tveide, intervju, 4.mai 2022). Man ved flere anledninger tidligere hatt dialog med departementene og andre beslutningstakere:

De få møtene jeg har hatt med departement gjennom årene er jo sånn typisk eksempel på «å så koselig og delvis takk for sist, for de kjenner meg, og det er så fint å stå på».

Det samme i Stortinget og så blir det helt stille etterpå da (A. Hagen, intervju, 28. april 2022).

Når man er en såpass liten organisasjon som Mesterbrevnemnda er, vil man hele veien søke å oppnå inside-status fordi da har man lettere for å henvende seg direkte til beslutningstakere (Binderkrantz, 2005, s. 698). Kristiansen (intervju, 3.mai 2022) peker på dette: «Jeg tror det er viktigere komme i dialog med de som jobber med sakene – direktoratene eller

departementene og andre organer. De er viktig komme i direkte kontakt med de som er der og som skal gjøre en vurdering». Grupper som har klare identifiserbare problemer med klart definerte løsninger har større sjanser for å påvirke, og har også større sannsynlighet for å oppnå inside-status (Binderkrantz, 2005, s.696). Dette henger sammen med at jo smalere felt, jo færre stemmer og jo større sannsynlighet er det for gjennomslag i uformelle kanaler, fordi det er ikke så mange som påvirkes av de aktuelle sakene (Ihlen m.fl., 2015, s. 238). Dette kan igjen ha motsatt effekt, ved at saken ikke er stor nok til at nok personer berøres av det. Politikerne er avhengig av innspill utenfra for å treffe de riktige avgjørelsene (Arnesen, 2018, s. 55). Det vil si at der Mesterbrevnemnda har blitt delegert ansvaret for mesterbrevordningen innehar de også en viss fagkunnskap og kompetanse som for eksempel departementet ikke har. Benedikte Sterner (intervju, 28. april 2022) tar opp dette, og anser sekretariatene som et ekspertmiljø som besitter en fagkunnskap som departementet ikke har: «de utfører oppdrag hvor de på en måte har, på en måte blir eksponert for eller endog aktivt innhenter samhandling med ekspertmiljøer da, noe som jeg tenker at Mesterbrevnemndas sekretariatet er». Mesterbrevnemnda, sannsynligvis sekretariatet i størst grad, innehar en kompetanse om et felt som ikke mange andre har og man ønsker da å bli brakt inn i prosessene på grunnlag av den kunnskapen man innehar. Elizabeth Hartmann (intervju, 5. mai 2022) hevder derimot at «Samarbeidspartnere og aktørene synes ikke vi er viktige nok. Jeg opplever at vi får altfor lav anerkjennelse». Det kan for eksempel bety at de gjensidige relasjonene ikke er avhengige av hverandre. Der Mesterbrevnemnda er en liten organisasjon som ikke nødvendigvis har en daglig innvirkning på livet til den vanlige borger, er politikerne heller ikke avhengige av informasjonen for å gjennomføre en godtatt politikk. Mesterbrevnemnda innehar ikke ressurser som er såpass viktige for beslutningstakerne at relasjonen baserer seg på avhengig utveksling. Man får på den måten ikke noe tilbake for å inneha fagkunnskapen, og beslutningstakerne søker ikke nødvendigvis denne kunnskapen heller og på den måten får man heller ikke gitt dem noe.

Der det korporative systemet har større preg av synspunkter deles i mindre grupper og «bak lukkede dører», er lobbyvirksomhet i høyere grad underlagt offentlighetens virkeformer (Engelstad, 2015, s. 400). Det er dermed sånn at i det korporative systemet vil man i større grad inviteres inn i beslutningsprosessene, mens i lobbyismens del vil man søke denne tilgangen selv. Andre Kristiansen (intervju, 3.mai 2022) sier at «Vi blir invitert inn, og vi har måtte ta initiativ overfor dem», som da vil si at man kanskje ligger midt mellom der man inviteres inn der man «trengs», men at man også må ta ansvar i de situasjonene som man selv

vil påvirke. I Strategien for innplassering av NKR heter det at «Mesterbrevnemnda vil søke å ha en aktiv rolle med innspill og synspunkter til NOKUT, og vil imøtese flere invitasjoner til diskusjoner under utviklingsarbeidet». Man legger da opp til at man skal inviteres, og åpner for en dialog. Dette kan ha fordeler både for nemnda, men også for (i dette tilfellet) NOKUT. Der nemnda får lagt frem sine synspunkter, og NOKUT får synspunkter de kanskje ikke nødvendigvis hadde tenkt på. Innspillene kan gi verdifull informasjon om konsekvenser av beslutningene som tas, og gir høyere legitimitet til disse. Problemet er at evnen til å påvirke de politiske prosessene er ulikt fordelt med tanke på for eksempel ressurser (Raknes & Wollebæk, 2018, s. 2). Det er heller ikke sånn at fordi man gir innspill, får man påvirke. De som inviterer inn i beslutningsprosessene, står helt fritt til å ta informasjonen til ettertanke. Men tanken er vel at gjennom en sånn modell vil politiske vedtak som treffes også inneholde kunnskap av de som berøres av vedtaket (Grindheim m.fl, 2020, s. 315).

Det er likevel sånn at de fleste som vil påvirke den politiske beslutningsprosessen bruker et bredt spekter av strategier. Der inside/outside-sillet innebærer en motsetning, viser det seg at gruppene i stor grad er i stand til å kombinere ulike strategier (Binderkrantz, 2005, s. 698). Det var en annonse på trykk i Dagbladet da nytt Storting ble satt. Denne var ikke rettet direkte mot innplasseringen av NKR, men heller en påminnelse om hva man har gått til valgkamp på, og ønsket de nye Stortingsrepresentantene velkomne. «Det var nettopp det å ønske alle nye stortingsrepresentanter velkomne, og minne dem på alt det fine de hadde sagt når de var i opposisjon» (E. Hartmann, intervju, 5.mai 2022). Det kan tenkes at denne til en viss grad var ment som indirekte påvirkning, men den var nok også tenkt å skape synlighet og et ønske om å komme på dagsorden.

Mesterbrevnemnda prøver dermed å påvirke ved bruk av forskjellige strategier. Men som Benedikte Sterner (intervju, 28.april 2022) nevner så: «Igjen, så er det forskjell på samhandling og det å påvirke». Det kan derfor legges til grunn at der man inviteres inn i høringsprosesser er det heller en form for samhandling, og der man selv aktivt går inn for å for eksempel ha møter med statsråden, er det et forsøk på politisk påvirkning.

5.5 Får Mesterbrevnemnda gjennomslag i sitt forsøk på politisk påvirkning?

Benedikte Sterner (intervju, 28.april 2022) sier at «Jeg opplever vi blir tatt veldig på alvor, men det er ikke alltid de kan løse saken for oss». Selv om beslutningstakere personlig er enig

med det man prøver få gjennomslag for, er det ikke sikkert at man får gjort noe med det. Selv når man jobber med allierte, kan lobbyister møte avveininger mellom en lovgivers nærhet til gruppens ideelle politikk og lovgiver partipolitiske evne til å få ting gjort (Hall & Deardroff, 2006). Det kan kanskje bety at man får gjennomslag til en viss grad. For det første fordi man når ut til noen som er enig i det man sier, og for det andre fordi man har kommet såpass langt inn at man har nådd et delmål. Men det er likevel ikke nok for å få gjennomslag for det man faktisk vil. Aksel Hagen (intervju, 28.april 2022) er klar på at han aldri har opplevd at Mesterbrevordningen opplever motvilje, men at:

(...) oppfatningen jeg har det ut fra; ja, det er livet jeg har levd i Mesterbrevnemnda er at vi har kontaktpersoner i departementet som absolutt vil oss vel, og som brenner like mye for Mesterbrev som oss. Men de har heller ikke klart å få administrativ og politisk ledelse til å gi det oppmerksomhet

Det vil si at man har medspillere, men igjen er saken for liten til å få gjennomslag og mulighet til å påvirke de politiske prosessene. Skal budskapet få gjennomslag, må det organiseres, presenteres, introduseres på riktig tid og sted, og det gjelder om å være på riktig sted til riktig tid (Engelstad, 2015, s. 401-402). Du kan ikke komme inn hos statsråden eller stortingsrepresentanten å forlange endring: «Du har noe som er bra i det øyeblikk du fanger interessen til statsråd på riktig måte og du prøver å knekke koden og forstå litt hvordan de tenker og hvordan du kan spille en statsråd god så får du innmari mye igjen» (E. Hartmann, intervju, 5.mai 2022). Det vil si at det blir en gi-og-ta-prosess:

Det viktige er at man ikke bare kommer dit og krever ting, Man må snakke sin sak, og man må være godt forberedt på hva man vil oppnå med et møte. I de aller fleste tilfeller, så får du null gehør. Du må vise til utvikling og behove, og hva man selv også kan man gjøre for å få til endring da. Så man må gi og ta (A. Kristiansen, intervju, 3. mai 2022).

Det at man innehar inside-status er ikke sammenfallende med at man oppnår påvirkning, men det betyr at man i større eller mindre grad blir involvert i beslutningsprosessen. Det kan også være sånn at saken blir liggende en stund, før det passer seg. Det er ulike grunner for at noen hørt og andre ikke. Saken kan være for liten eller den passer ikke nødvendigvis inn på riktig

tidspunkt. Kristiansen (intervju, 3. mai 2022) uttrykker dette: «Vi er ikke stor nok til å få gehør», men også hvordan det må passe inn i politikerens «planer»:

Så jeg tar opp tar opp spørsmål, så kan det plutselig ta 2 år og så passet det inn i en annen større sammenheng. Du får ikke noen svar over bordet. Hvis det traff sammen med det politiske prosjektet dem har, så kan det være at vi klarer å få gehør. Er det ikke innenfor deres politiske prosjekt, så skal det en del til for å få det få ting gjort da. Så kan det ta veldig lang tid.

Grupper som har klare identifiserbare problemer med klart definerte løsninger har større sjanser for å påvirke (Binderkrantz, 2005). Ser man politisk påvirkning som et relasjonsmarked, vil de sterke organisasjonene ha ansatte med brede, politiske relevante nettverk som stammer fra tidligere erfaring (Raknes og Wollebæk, 2022, s. 16). Aksel Hagen (intervju, 28.april 2022) sammenligner med da han selv satt på Stortinget:

Da er det ikke da at vi har møtt motstand, og kjenner det ganske mye igjen fra mitt eget liv på Stortinget; at jeg tror jeg var ganske flink til å ta imot folk, å lytte til folk og ærlig si at dette er interessant og bra, men så hadde jeg ikke verken kompetanse eller kapasitet til å følge det opp. Så det er ikke motvilje, men, de har hvert sitt på sin travle dagsorden som departement, som komite, som enkeltpolitiker. Så har de i praksis valgt å prioritere andre oppgaver. Så det er det er mer at jeg tapte inn dagsorden-kampen da mer enn at vi er enn at jeg har møtt motstand.

Problemet er ikke nødvendigvis at man ikke har ressurser eller tilgang, men man når ikke nok og riktig folk. For å gå gjennomslag må man også møtes med en forståelse, og man må være i stand til å legge frem saken som er sammenfallende med allmenne interesser (Holm, 2020). Det kan virke som at man har gode relasjoner med beslutningstakere, og at man har taletid, men det er ikke nok til å nå komme opp på dagsorden:

Men nå gjør vi det da med enda større vilje, og blir flinkere framover så vil politikere også gjøre sin del av jobben, og begrunnelsen min er jo at det er et det er ikke motvilje i det politiske miljø. De trenger hjelp til eller press til, eller oppfordring til å i større grad på å sette det på dagsorden (A.Hagen, intervju, 28.april 2022).

Målet er jo ikke kun å skape oppmerksomhet, men å faktisk få gjennomslag. Som flere er inne på, har møter man ikke motvilje eller motstand, men saken havner lengere ned i bunken til fordel for andre saker, og at det stopper etter møter og «at årsaken til det har sikkert vært at det har vært mange henvendelser» (Benedikte Sterner, intervju, 28.april 2022). Det gjelder å utnytte de relasjonene man har innenfor og utenfor beslutningstakerne, og være til stede flest mulig steder (Engelstad, 2015). Det kan likevel virke som at selv om Mesterbrevnemnda har har ressurser og er til stede der de kan, får de ikke det gjennomslaget de selv ønsker: «Det som har skjedd er at de jeg har møtt, alle gir et klapp på skuldrene og sier så fint at du er leder i Mesterbrev, stå på og så videre. Og så skjer det ingenting».

5.6 Er Mesterbrevnemnda en lobbyist?

Hvis lobbyisme er «ethvert forsøk på påvirke politiske beslutningstakere (og byråkrater) angående en bestemt sak, der det endelige målet er enten å endre eller opprettholde politikk gjennom direkte og indirekte handlinger som påvirker det politiske systemet (Baumgarnter et al, 2009 sitert i Ihlen m.fl., 2018 s.108). Lobbyister vil også i flere tilfeller hevde at deres beste interesse også er det beste for samfunnet. At alle vil nyte godt, så lenge vi oppnår målet vårt. Der Mesterbrevnemnda selv mener de har et stort og viktig samfunnsoppdrag, er det ikke sikkert dette er sammenfallende med de store allmenne interessene. Likevel vil man alltid handle og påvirke på vegne av det man selv mener er det riktige. Aksel Hagen (intervju, 28.april 2022) nevner at man uansett burde gå i dialog med omgivelsene sine, i forsøk på det man selv ønsker:

Jeg har veldig tro på makt-asymmetri i samfunnet, og uansett om du har mye makt eller lite makt, eller er svak eller sterk, så er du tjent med å prøve på et eller annet vis å gå inn i dialog med omgivelsene dine.

Kampen om dagsorden vil være relevant i all påvirkning, både i ren lobbyvirksomhet, men også for å styrke organisasjonens legitimitet (Engelstad, 2015). Store deler av Mesterbrevnemndas mangel på gjennomslag er nok knyttet til dette: «Å komme opp på dagsorden, hvorfor skal du og hvorfor er det akkurat deg det skal brukes tid på, når dere har andre ting du kan bruke, og der står vi da» (A. Hagen, intervju, 28.april). For tiden jobber Mesterbrevnemnda med nytt lovverk, og dette kan bidra til å sette sakene på dagsorden. Dette trekkes frem som at lobbyister produserer «legislative subsidies», og innebærer for eksempel

undersøkelser som skal understøtte forberedelsen av politiske forslag. Det omfatter også utformingen av lovforslag og innspill til andre beslutningsprosesser (Allern m.fl, 2015, s. 234-235). Dette innebærer at man gjør et stort arbeid som beslutningstakerne da slipper bruke tid og ressurser på. Når Mesterbrevnemnda gjennomfører undersøkelser, vil dette også bidra til å kunne brukes i påvirkningsarbeidet fordi man har noe mer å støtte seg på annet enn synsing. Mesterbrevnemnda gjennomfører ofte undersøkelser, og Tveide sier at: «Vi sjekker jo dette ved jevne mellomrom, om hva forbrukere forbinder, og hvordan de forbinder dette til fagkunnskap» (intervju, 4. mai 2022). På den måten kan man vise til noe direkte om hvorfor saken er viktig, og ikke kun synsing. Hagen (intervju, 28.april 2022) peker også på at det er lettere komme på dagsorden når man har en grunn til hvorfor: «Det vil lettere å gå inn i Stortinget når vi har en så konkret sak å vise til som de må ikke bare ta tak i, men de må konkludere på», og sier videre at det er det fine med et nytt lovverk.

Det påpekes tidlig at man i stor grad vil drive politisk påvirkning, men der man ser politisk påvirkning som et grads spørsmål, ble det stilt spørsmål under intervjuene om informantene selv mener at Mesterbrevnemnda er lobbyist, og svarene var ganske så forskjellige. Dette er på den ene siden ikke så overraskende fordi de trekker et skille mellom forsøk på påvirkning og samhandling, og for eksempel Benedikte Sterner sier: «Igjen, så er det forskjell på samhandling og det å påvirke. Så kanskje det kan være sånn at det er en slags gjensidig forståelse for både samhandling og påvirkning» (Benedikte Sterner, intervju, 28.april 2022). Hun virker da til å lande et eller annet sted midt mellom, at man per definisjon driver lobbyvirksomhet, men at man også gjør det på vegne av et oppdrag man er gitt:

Lobbyismedelen av dette blir jo at vi da må noen ganger snu oss tilbake og si at vel for å få til det dere ønsker, så trenger vi sånn og slik ikke sant? Og da er vi jo lobbyister, men vi er jo fortsatt det i egenskap og har et samfunnsoppdrag.

Hun diskuterer det videre med seg selv: «Nei, men jeg oppfatter at det nemnda og sekretariatet driver med er samhandling som binder sammen både departementet og partene». Hun konkluderer likevel med at: «Det er klart, vi har jo vi er jo lobbyister, når vi vi påvirker. På vegne av oppdraget vårt, men samtidig så utfører vi et oppdrag». André Kristiansen (intervju, 3. mai 2022) tenker i samme retning og sier at: «Ja, vi er jo en lobbyist, med den

organisasjonsformen som vi har, så er vi på en måte en part utenfor det formelle systemet da. Jeg vil si vi er litt sånn i gråsonen».

Aksel Hagen (intervju, 28.april 2022) på sin side lander ikke nødvendigvis på noe han heller, men han mener at «Mesterbrevnemnda er og burde i større grad klare å bli en god lobbyist, eller «bruke lobbyismens virkemidler», og fokuserer i stor grad på hans kontakt med lobbyister da han satt på Stortinget. Heidi Tveide er også vag i svaret sitt, men sier at «Det jeg kan si er at det er ønskelig at vi skal jobbe med det. Vi er nødt til å påvirke». Elizabeth derimot sier at «Det er noe man gjør litt, ikke nok, men kommer til å gjøre mye mer av. Jeg tror det er veldig viktig». Det er derfor forskjell i hvordan man selv ser på seg selv som påvirker. Dette kan henge sammen med deres egne tanker og oppfatninger av lobbyisme. Der Hagen hele veien er veldig positiv til lobbyisme, er kanskje Sterner mer kritisk. Grunnen til dette er nok også fordi der korporatismen og lobbyismen er gradforskjeller er hverandre, vil det ikke nødvendigvis være noe klart skille mellom påvirkningen og samhandlingen, som Sterner refererer til.

Ser man lobbyisme som «ethvert forsøk på å påvirke politiske beslutningstakere angående en bestemt sak, der det endelige målet er å endre eller opprettholde politikk gjennom direkte eller indirekte handlinger som påvirker det politiske systemet (Baumgarnter m.fl., 2009 sitert i Ihlen m.fl., 2018 s. 108). Likevel kan det tenkes at man også er en del av det korporative system, fordi man er oppnevnt av et departement til å drive denne ordningen: «så har jo da departementet ført ut et mandat, eller vi har gitt et mandat av Kongen om å fastsette dette kompetansekravet». (Benedikte Sterner, intervju, 28.april 2022). Hvis man ser forholdet mellom korporatismen og lobbyisme som gradforskjeller, blir spørsmålet heller om man har en fot i begge leirer. Der man inviteres inn i visse saker, må man også selv ta kontakt for å fremme sitt syn. På den ene siden kan man konkludere med at Mesterbrevnemnda driver med lobbyvirksomhet, for å få gjennomslag for sin mening om blant annet NKR. Det betyr likevel ikke at man ikke er en del av den korporative kanal. Dette kan igjen henge sammen med oppdraget til nemnda. På den andre siden, kan man tilbake til nemndas oppdrag, si at man her arbeider utenfor nemndas oppdrag, og derfor er en lobbyist, eller som Aksel Hagen sier: «at man brukes lobbyismens virkemidler».

5.7 Hvor går veien videre?

For Mesterbrevnemnda vil det være avgjørende å oppnå større forståelse blant beslutningstakere for å få gjennomslag i sine saker som går utenfor oppdraget nedfelt i loven. Hagen (intervju, 28.april 2022) mener for eksempel at man må komme seg på dagsorden: «Kampen om dagsordenen er jo en veldig sann interessant utfordring overalt i samfunnet, ikke sant? Det er veldig mye det, det dreier seg om. Vi har ikke klart det». Så der man har ventet en stund på at det skal bli sin tid til å komme på dagsorden sier Benedikte at:

Men det er jo egentlig en dårlig forståelse av yrkesfaglig kvalifikasjoner i Norge. Punktum. Som gjør at man ikke forstår at man har et behov for å utvikle det er bedre i Norge og det er jo gjennomgående og gjennomsyrrer hele det norske samfunnet det. Det ene behøver ikke å ødelegge for det andre, og det er det som nå må forstås. Så jeg tror at kanskje tiden er blitt moden nå først. Det har tatt de den tiden å komme dit (B. Sterner, intervju, 28.april 2022)

Kampen om dagsorden vil være relevant i all påvirkning, både i ren lobbyvirksomhet, men også for å styrke organisasjonens legitimitet (Engelstad, 2015, s.109). Store deler av Mesterbrevnemndas mangel på gjennomslag er nok knyttet til dette: «Å komme opp på dagsorden, hvorfor skal du og hvorfor er det akkurat deg det skal brukes tid på, når dere har andre ting du kan bruke, og der står vi da» (A. Hagen, intervju, 28.april 2022). For tiden jobber Mesterbrevnemnda med nytt lovverk, og dette kan bidra til å sette sakene på dagsorden. Dette trekkes frem som at lobbyister produserer «legislative subsidies», og innebærer for eksempel undersøkelser som skal understøtte forberedelsen av politiske forslag. Det omfatter også utformingen av lovforslag og innspill til andre beslutningsprosesser (Ihlen m.fl., 2015, s. 234-235). Dette innebærer at man gjør et stort arbeid som beslutningstakerne da slipper bruke tid og ressurser på. Når Mesterbrevnemnda gjennomfører undersøkelser, vil dette også bidra til å kunne brukes i påvirkningsarbeidet fordi man har noe mer å støtte seg på annet enn synsing. Mesterbrevnemnda gjennomfører ofte undersøkelser, og Tveide sier at: «Vi sjekker jo dette ved jevne mellomrom, om hva forbrukere forbinder, og hvordan de forbinder dette til fagkunnskap» (intervju, 4. mai 2022). På den måten kan man vise til noe direkte om hvorfor saken er viktig, og ikke kun synsing. Hagen (intervju, 28.april 2022) peker også på at det er lettere komme på dagsorden når man har en grunn til hvorfor: «Det vil lettere å gå inn i Stortinget når vi har en så konkret sak å vise til som de må ikke bare ta tak i, men de må konkludere på», og sier videre at det er det fine med et nytt lovverk.

Om Mesterbrevnemnda klarer å være mer proaktive i sitt påvirkningsarbeid kan det tenkes at de til slutt blir hørt og får gjennomslag, men som André Kristiansen (3. mai 2022) sier: «Den debatten må nok skapes av andre for å få den for å få den debatten til å bli en debatt, da?».

6.0 KONKLUSJON

Oppgaven har søkt å svare på hvordan Mesterbrevnemnda arbeider med politisk påvirkningsarbeid, og om de kan anses som en lobbyist. Med utgangspunkt i korporatisme og lobbyisme, forsøker oppgaven å analysere nemndas politiske påvirkningsarbeid og svare på hvordan de jobber med dette. I denne siste delen av oppgaven vil jeg først oppsummere de viktigste funnene og til slutt gi et forslag på hvor man burde gå videre.

For å svare på hvordan Mesterbrevnemnda jobber med politisk påvirkningsarbeid, ble det først diskutert hva som er nemndas oppdrag. Det vil være naturlig å trekke et skille mellom det som er primærvirksomhet, og det som er sekundærvirksomhet. Den primære virksomheten innebærer å forvalte og utvikle ordningen slik loven sier, og den sekundære virksomheten vil være at man aktivt jobber for en endring. Det kan derfor konkluderes med at den politiske påvirkningen de jobber med er en sekundæragenda, som ikke er en del av oppdraget nedfelt i lov og forskrift.

Som Aksel Hagen selv sier, burde Mesterbrevnemnda på papiret inneha tilgangen til beslutningstakere. Det kan virke som, i lys av hvordan man jobber og hvordan nemnda er sammensatt at man har tilgangen, men at man ikke utnytter den og ikke nødvendigvis får gjennomslag på grunnlag av dette heller. Nemnda har i flere omganger vært i møter med beslutningstakere, man har gitt høringsvar og man har hatt annonser i avisen. Med tanke på at man opplever å bli tatt på alvor, og at det er den gjennomgående opplevelsen informantene har, så har man sannsynligvis ikke gode nok argumenter og igjen man sliter med å få det opp på dagsorden.

Ser man en lobbyisme som «ethvert forsøk på å påvirke beslutningstakere angående en bestemt sak, der det endelige målet er å endre eller opprettholder politikk, gjennom direkte eller indirekte handlinger», burde det jo ikke være et spørsmål om man faktisk driver med

lobbyisme. Ser man på Mesterbrevnemndas mål gjennom både dokumenter og intervjuer, er det helt klart at man søker å oppnå kontakt med beslutningstakere, og anser dette som svært viktig. Der man aktivt jobber for eksempel for å få mesterkvalifikasjonen i NKR, jobber man for sin egen og mesternes egeninteresse. For å få gjennomslag for dette må man opp på dagsorden og man må bli hørt. Det er ikke et pressende samfunnstema, som gjør at veldig mange nødvendigvis preges av utfallet for saken. Ser man innplasseringen av NKR som et mål med påvirkningen, vil man måtte bruke lobbyismens virkemidler for å få gjennomslag. Hvis man litt kort sier at hovedforskjellen på lobbyvirksomhet og korporatisme er at i lobbyismen må du selv invitere deg, mens i korporatismen inviteres du inn, er det helt klart at Mesterbrevnemnda har som mål å drive med lobbyvirksomhet. Det kan også hevdes at der man kalles inn i beslutningsprosessene, for eksempel gjennom høringsuttalelser, jobber man fortsatt innenfor det fastsatte oppdraget. Dette fordi man i stor grad er opprettet som et organ som skal forvalte, og da også inneha fagkunnskap om ordningen som ikke nødvendigvis andre har tilgang på. Men man havner igjen i spørsmålet mellom samhandling og påvirkning, og hvordan dette skal skilles fra hverandre.

Det er derfor helt klart Mesterbrevnemnda driver politisk påvirkning, både gjennom den korporative kanal og gjennom lobbyisme. Der man aktivt søker å påvirke på vegne av seg selv og sine medlemmer (som i dette tilfellet er mestere og mesterbedrifter), vil man per definisjon kunne anses som en lobbyist. Nå som lovarbeidet jobbes aktivt med, og snart skal legges frem kan det være en måte å komme på dagsorden og få flere til å forstå og høre på hvorfor man skal innplassere mesterkvalifikasjonen i NKR. Det kan også virke som at verken tilgangen eller ressursene avgjør, men heller at det utslagsgivende heller er spørsmålet om dagsorden.

Mesterbrevnemnda med sitt sekretariat er en ganske stor nemnd som forvalter store oppgaver, og vil ikke nødvendigvis ligne på andre nemnder. Videre kunne man gått dypere inn i partene og utformingen av nemnda, for å få en klarere forståelse av strukturen. Nemndsystemet er i liten grad blitt undersøkt, både fra den politiske og fra den medievitenskapelige siden. Det er en stor gruppe organer, man strengt tatt vet ganske lite om. Det kunne nok kommet en del nye aspekter frem om man aktivt hadde undersøkt disse og hvordan de driver sin utad rettede kommunikasjon til samfunnet. Men også hvordan de som uavhengige forvaltningsorganer i stor grad er fristilt, samtidig som departementet til syvende og sist eier dem. Hvor burde grensen for deres politiske påvirkning egentlig gå?

7.0 Litteraturliste

Allern, S. (2001). *Kildene og mediemakten*. Hentet fra https://www.researchgate.net/profile/Sigurd_Allern/publication/299446337_Kildene_og_mediemakten/links/56f8223708ae7c1fda307319/Kildene-og-mediemakten.pdf

Almerud, M., Ricksten, M., Jallow, A. B., Petterson, I. & Melin, G. (2020). *Utredning om mulig parallell struktur i nasjonalt kvalifikasjonsrammeverk for livslanglæring*. https://www.nokut.no/globalassets/nokut/rapporter/ua/2020/utredning-om-mulig-parallell-struktur-i-nkr_2020.pdf

Arbeids- og inkluderingsdepartementet (2021). *Trepartssamarbeid på arbeidsmiljø og tryggleksområdet*. Regjeringen. <https://www.regjeringen.no/no/tema/arbeidsliv/arbeidsmiljo-og-sikkerhet/innsikt/trepartssamarbeid/id2396817/>

Arensen, D. (2018). *Mellom organisering, politikk og forvaltning – en studie av nasjonale paraplyorganisasjoner i Norge*. (Rapport 2018:1). Senter for forskning på sivilsamfunn og frivillig sektor.

Binderkrantz, A. S. (2005). Interest Group Strategies: Navigating between Privileged Access and Strategies of Pressure. *Political Studies*, 53(4), s. 694-715. <https://doi-org.ezproxy.uio.no/10.1111/j.1467-9248.2005.00552.x>

Binderkrantz, A. S., Christiansen, P. M. & Pedersen, H. H (2015). Interest Group Access to the Bureaucracy, Parliament, and the Media. *Governance*, 28(1), s. 95-112. <https://doi-org.ezproxy.uio.no/10.1111/gove.12089>

Baumgartner, F. R. & Leech, B. L (1998) *Basic Interest: The Importance of Groups in Politics and in Political Science*. Princeton University Press.

Brønn, P. S., Bonvik, Ø. & Bang, T. (2015). *En innføring i PR – teori, prosess og praksis*. Fagbokforlaget.

Christiansen, P. M & Rommetvedt, H. (1999). From Corporatism to Lobbyism? Parliaments,

Executives, and Organized Interests in Denmark and Norway. *Scandinavian Political Studies*, (22)3. <https://onlinelibrary-wiley-com.ezproxy.uio.no/doi/pdfdirect/10.1111/1467-9477.00013>

Christensen, T., Egeberg, M., Lægreid, P. & Aars, J. (2021). *Forvaltning og politikk* (5.utg). Universitetsforlaget.

Direktoratet for forvaltning og IKT. (2012). *Uavhengig eller bare uavklart? Organisering av statlig myndighetsutøvelse*. (Difi-rapport 2012:7). Direktoratet for forvaltning og IKT. <https://dfo.no/sites/default/files/fagområder/Rapporter/Rapporter-Difi/difi-rapport-2012-7-uavhengig-eller-bare-uavklart.pdf>

Direktoratet for forvaltning og IKT. (2017). *Fortsatt uavhengig? En kartlegging av uavhengige myndighetsorganer*. (Difi-rapport 2017: 13). Direktoratet for forvaltning og IKT. https://dfo.no/sites/default/files/fagområder/Rapporter/Rapporter-Difi/fortsatt_uavhengig_en_kartlegging_av_uavhengige_myndighetsorganer_difi_rapport_2017_13.pdf

Den nasjonale forskningsetiske komité for samfunnsvitenskap og humaniora. (2021). *Forskningsetiske retningslinjer for samfunnsvitenskap og humaniora*. <https://www.forskningsetikk.no/globalassets/dokumenter/4-publikasjoner-som-pdf/forskningsetiske-retningslinjer-for-samfunnsvitenskap-og-humaniora.pdf>

Elgvin, O. & Hernes, G. (2014). *Demokrati og deltakelse i den nordiske modellen – Knirker det i gulvet?* (Fafø-rapport 2014: 41). Forskningsstiftelsen Fafo. <https://www.fafø.no/images/pub/2014/20388.pdf>

Engelstad, F. (2015) Offentlighet og strategisk kommunikasjon. *Tidskrift for samfunnsforskning*, 56(04), s. 387-418. <https://doi-org.ezproxy.uio.no/10.18261/ISSN1504-291X-2015-04-01>

Espeli, H. (1999). *Lobbyvirksomhet på Stortinget – lange linjer og aktuelle perspektiver med hovedvekt på næringsinteresser og næringspolitikk*. Tano Aschehoug. https://pure.uva.nl/ws/files/26701666/105476_141997_1_PB.pdf

Finansdepartementet. (2021). *Rundskriv W-01/2019 om registrering av statlige virksomheter i Enhetsregisteret (redigert juli 2021)*. (Nr. W-01/2019). [Rundskriv].

Regjeringen.<https://www.regjeringen.no/contentassets/2ddfd541161b4fbfad7838d2a6647f94/rundskriv-registrering-statlige-virksomheter-w-0119-revidert-050721.pdf>

Fris Fæhn, E. (2022). *Betenkninger om nytt lovarbeid*. [Under utarbeidelse].

Grindheim, J.E., Heidar, K. & Strøm, K.W (2020). *Norsk politikk*. Universitetsforlaget.

Grindheim, J. E. (2011). Myndighetsutøvelse gjennom forvaltningsvedtak. *Stat og styring* 20(4), s. 32-33. <https://doi-org.ezproxy.uio.no/10.18261/ISSN0809-750X-2010-04-13>

Hall, R. L & Deardorff, A.V. (2006). Lobbying as Legislative Subsidy. *The American Political Science Review* 100(1). s. 69-84. <https://www.jstor.org/stable/27644332>

Holm, E. D. (2020). Lobbyismen reduserer embets-verkets makt og posisjon. *Stat og styring*, 30(3), 28-31. <https://doi-org.ezproxy.uio.no/10.18261/ISSN0809-750X-2020-03-10>

Ihlen, Ø., Allern, S. & Skogerbø, E. (2015). *Makt, medier og politikk: Norsk politisk kommunikasjon*. Universitetsforlaget.

Ihlen, Ø., Raknes, K., Somerville, I., Valentini, C., Stachel, C., Lock, I., Davidson, S., & Seele, P. (2018). Framing “the public interest”: Comparing public lobbying campaigns in four European states. *Journal of Public Interest Communications*, 2(1), 107-128.

<https://doi.org/10.32473/jpic.v2.i1>

Ihlen, Ø. & Raknes, K. (2019). Appeals to “the public interest”: How public relations and lobbying create a social license to operate. *Public Relations Review*, 46 (5).

<https://doi.org/10.1016/j.pubrev.2020.101976>

Ihlen, Ø. & Raknes, K. (2022). The game of goodwill: an exploratory study of discursive goodwill strategies of interest organizations in a consensus democracy. *Interest Groups & Advocacy*. <https://doi.org/10.1057/s41309-022-00153-4>

Karppinen, K. & Moe, H. (2012). What we talk about when we talk about document analysis. I Puppis, M. & Just, N. (Red.) *Trends in Communication Policy Research* (Kapittel 10). Intellect Ltd.

Kommunal- og distriksdepartementet. (2022, 14.03). *Hva er statsforvaltningen?* regjeringen.no. <https://www.regjeringen.no/no/tema/statlig-forvaltning/forvaltningsutvikling/hva-er-statsforvaltningen/id2397949/>

Kvale, S. & Brinkmann, S. (2015). *Det kvalitative forskningsintervju* (3.utg). Gyldendal akademisk. (Oversatt av Tone M. Andressen og Johan Rygge).

Mesterbrevloven. (1986). Lov om mesterbrev i håndverk og annen næring. (LOV-2015-06-19-65). Lovdata. <https://lovdata.no/dokument/NL/lov/1986-06-20-35>

Mesterbrevnemnda. (2020). *Årsrapport 2020*. Mesterbrevnemnda. <https://www.mesterbrev.no/wp-content/uploads/2021/11/Arsrapport2020-GODKJENT.pdf?newWindow=1>

Mesterbrevnemnda. (2020). *Hørings svar fra Mesterbrevnemnda – Byggkvalitetsutvalgets rapport «Forsvarlig byggkvalitet. Kompetanse, kontroll og seriøsitet»*. Hentet fra <https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/horing---forsvarlig-byggkvalitet---rapport-fra-byggkvalitetutvalget---forslag-om-endringer-i-plan--og-bygningsloven/id2691077/?uid=56115083-b02e-49c5-a8d9-3761939f19cb>

Mesterbrev. (u.å) *Dette er Mesterbrevnemnda*. Hentet fra <https://www.mesterbrev.no/mesterbrevnemnda/>

Moland, L., E. (2017). *Lokalt trepartssamarbeid om utviklingsprosjekter i kommunene*. (Fafo-rapport 2017:17). Forskningsstiftelsen Fafo. <https://fafo.no/images/pub/2017/20625.pdf>

Kunnskapsdepartementet. (2014). *Nasjonalt kvalifikasjonsrammeverk for livslang læring (NKR)*. <https://www.regjeringen.no/contentassets/e579f913fa1d45c2bf2219afc726670b/nkr.pdf>

Nordby, T. (1994). *Korporatisme på norsk*. Universitetsforlaget.

NOU 2003: 19. (2003). *Makt og demokrati – sluttrapport fra Makt- og demokratiutredningen*. Arbeids- og administrasjonsdepartementet.

<https://www.regjeringen.no/contentassets/316f4765f7c44a2c8def9dcdb5da8f30/no/pdfs/nou200320030019000dddpdfs.pdf>

NOU 2012: 12. (2012). *Ventetid – et spørsmål om tillit – En evaluering av statens karantenerregelverk*. Fornyings-, administrasjons- og kirkedepartementet.

<https://www.regjeringen.no/contentassets/99f1aab8ea9f4d8da15221932f7f4ec7/no/pdfs/nou201220120012000dddpdfs.pdf>

NOU 2019: 5. (2019). *Ny forvaltningslov – lov om saksbehandlingen i offentlig forvaltning (forvaltningsloven)*. Justis- og beredskapsdepartementet.

<https://www.regjeringen.no/contentassets/8d681c58c7a94929954ca9538a2476a6/no/pdfs/nou201920190005000dddpdfs.pdf>

NOU 2019: 25 (2019). *Med rett til å mestre – struktur og innhold i videregående opplæring*. Kunnskapsdepartementet.

<https://www.regjeringen.no/contentassets/2c79526bf80444b7ba90d1f22e52530b/no/pdfs/nou201920190025000dddpdfs.pdf>

NOU 2021: 9. (2021). *Den norske modellen og fremtidens arbeidsliv – Utredning om tilknytningsformer og virksomhetsorganisering*. Arbeids- og sosialdepartementet.

<https://www.regjeringen.no/contentassets/7b8fb44f93a4402981ed7f279b345dbe/no/pdfs/nou202120210009000dddpdfs.pdf>

Raknes, K. & Ihlen, Ø. (2019). Self-interest in new wrapping: “Appeal to the public interest” as a topos in lobbying. *Journal of Public Affairs*, 20(2). <https://doi-org.ezproxy.uio.no/10.1002/pa.2059>

Raknes, K. & Wollebæk, D. (2022) Interest groups access to decision makers at a democracy festival. *Interest Groups & Advocacy*. <https://doi.org/10.1057/s41309-021-00150-z>

Rommetvedt, H. (2017) Politikken allmenngjøring – Stortinget, regjeringen og de

organiserte interessene i et nypluralistisk demokrati. Fagbokforlaget.

Rommetvedt, H., Thesen, G., Christiansen, P. M. & Nørgaard, A. S. (2012). Coping With Corporatism in Decline and the Revival of Parliament: Interest Group Lobbyism in Denmark and Norway, 1980-2005. *Comparative Political Studies*, 46(4). 457-486. <https://doi-org.ezproxy.uio.no/10.1177/0010414012453712>

Tjora, A. (2012). *Kvalitative forskningsmetoder i praksis* (2.utg). Gyldendal Akademisk.

St. Meld. 7 (2020-2021) *En verden av muligheter – internasjonal studentmobilitet i høyere utdanning*. <https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/meld.-st.-7-20202021/id2779627/>

VEDLEGG: Intervjuguide

Intervjuguide

Takk for at du tar deg tid til å delta i dette prosjektet. Jeg setter stor pris på tiden din.

Intervjuet blir tatt opp elektronisk, og senere transkribert. Dataene vil bli oppbevart i samsvar med gjeldende regelverk og deretter bli slettet.

Medlemmene i nemnda

1. Yrke og bakgrunn?
2. Hva er din rolle i nemnda?
  - a. Hva innebærer dette for deg?
3. Hva anser du som mesterbrevs funksjon?
4. Hva er nemndas viktigste oppgave?
5. Hvordan fungerer et nemndsmøte?
  - a. Er det som regel enighet blant partene?
6. Hvem er nemndas viktigste partnere for å få gjennomslag for dette?
(Bransjeforeningene? +)
7. Hvordan arbeider dere for å få gjennomslag for disse sakene?
  - a. Hva opplever du har størst kraft? Høring, direkte møter, mediedekning?
8. I møte med politikere, opplever du at dere blir hørt?
9. Er det som regel enighet blant partene i nemnda?
10. Opplever du at nemnda gjør nok i sitt arbeid?
  - a. Hvis ja, på hvilken måte?
  - b. Hvis nei, hva synes du kan gjøres annerledes?
11. Er det som regel enighet blant partene i nemnda?
12. Vil du anse nemnda som en lobbyist?
  - a. Ligger dette innenfor Mesterbrevs mandat?

Ansatte i sekretariatet

1. Yrke og bakgrunn?
2. Hva er din rolle i sekretariatet?
  - a. Hva anser du som din viktigste oppgave?
3. Hva anser du som mesterbrevs viktigste funksjon?

4. Hva tenker du om nemnda og deres påvirkningskraft?
5. Hvordan arbeider du/dere for å utføre nemndas vedtak?
6. Hvorfor/hvorfor ikke tror du dere får gjennomslag?
7. Hva vil du anse som Mesterbrevnemndas mandat?
8. Er dere bevisst i bruken av kanalvalg?
9. Vil du anse nemnda som en lobbyist?
  - a. Hvorfor/hvorfor ikke?